

OŽUJAK 2013.

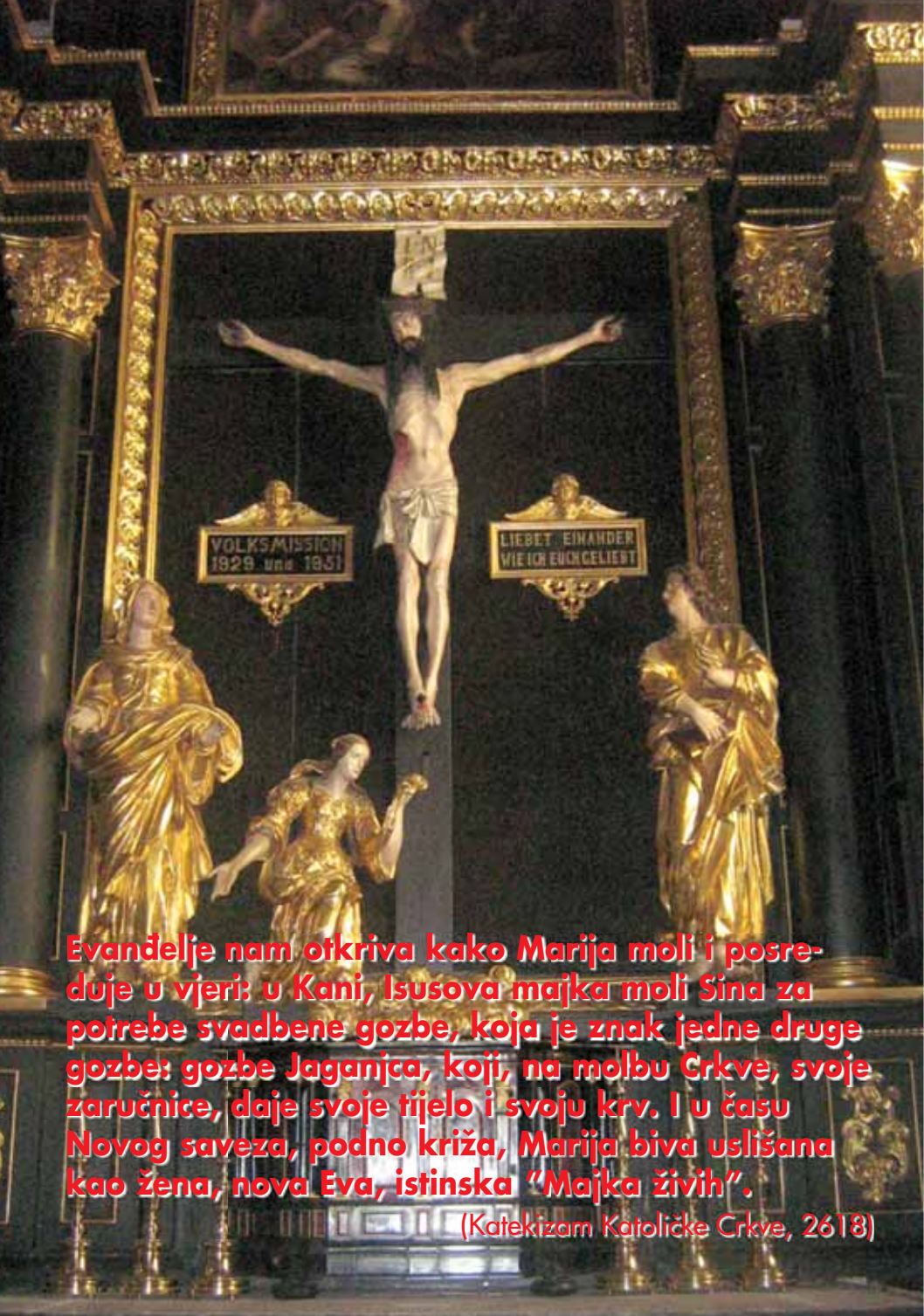
3

Marija

ISSN 1331-1476

VJERSKI LIST ZA MARIJINE ŠTOVATELJE

Evandjelje nam otkriva kako Marija moli i posreduje u vjeri: u Kani, Isusova majka moli Sina za potrebe svadbene gozbe, koja je znak jedne druge gozbe: gozbe Jaganjca, koji, na molbu Crkve, svoje zaručnice, daje svoje tijelo i svoju krv. I u času Novog saveza, podno križa, Marija biva uslišana kao žena, nova Eva, istinska "Majka živih".

(Katekizam Katoličke Crkve, 2618)

Split, 2013.

Godina LI.

Cijena: 7 kn

Crkva ne smije ušutjeti

Sredstva društvenog priopćivanja u zadnje vrijeme puna su Crkve, a najviše iz usta onih koji i ne znaju što je ona, ali je žele poučavati kakva treba biti i što joj je činiti. Na njihove riječi znaju, na žalost, nasjesti i neki dobronamjerni vjernici, pa je dobro znati zašto i kada Crkva mora djelovati.

Svako ljudsko biće ima jednako dostojanstvo i poziv, jer je stvoreno na sliku i priliku Božju, a Krist je za sve trpio i umro. Ta činjenica političkim čimbenicima zabranjuje da čovjeka potčinjavaju, iskorištavaju ili zlorabe u političke, gospodarske i druge svrhe, a Crkvu, snagom njezina poslanja, obvezuje da brani slobodu, pravdu, mir i ljudsko dostojanstvo, da se zauzima za slabe, osuđuje zloporabe vlasti i potiče na zajedničko dobro. Drugi vatikanski sabor uči da je Crkva "znak i štit transcencije ljudske osobe" (GS 76), osobito kad se radi o zaštiti čovjeka i pravednoj izgradnji ljudskog društva (GS 3). Zato je dužna štiti moralne temelje ljudskog suživota u državi, biti odvjetnik ljudskosti i čudorednog

poretka, koje država ne može osigurati a koji su neophodni za zajednički suživot i uredan društveni poredak. Kao moralna i etička ustanova, mora postavljati katkad i neugodna pitanja, ukazivati na nepravdu, koriti bezakonje... Vjera se, naime, tiče cjelokupna ljudskog života. Stoga, ako želi svjedočiti svoje kršćansko uvjerenje i živjeti svoje poslanje, Crkva se u određenim trenucima mora izjasniti. U skladu s demokratskim pravilima, Crkva je odvojena od države, iako imaju zajednički cilj: dobro čovjeka i društva, očuvanje ljudskog dostojanstva i slobode, napredak društva na kojem se temelje i država i Crkva. Budući da okuplja veliku većinu građana, Crkva u Hrvatskoj ne može i ne smije prestati postojati kao čimbenik hrvatskoga društva. Ona nije politička stranka niti je zadaća njezinih predvodnika da svoje vjernike predstavljaju politički, nego da im se obraćaju kao svojim članovima, koji po njima, u isto vrijeme, nalaze put do javnosti. Kad bi se povukla i prestala govoriti o pitanjima koja se tiču čovjeka i njegova dobra, Crkva bi izdala svoje poslanje i izgubila smisao svoga postojanja. Tâ nismo li primili snagu ljubavi i razbořitosti, a ne "duha robovanja" da se bojimo (usp. Rim 8, 15)?!

UREDNIK

Gospa odlazi iz Banneuxa

Tijekom g. 2012. štovatelji Djevice Siromaha pripomogli su da je iz njezina belgijskoga svetišta u Banneuxu darovano 29 kipova Djevice Siromaha i otpremljeno diljem kugle zemaljske, gdje su ga zatražili. Deset još uvijek čeka na darovatelje da ga isplate, a odvoze ih uglavnom dragovoljci. Svetište ujedno moli darove za kipove za Ruandu, Paragvaj, Južnu Koreju i Argentinu. (DJA)

Bernardica nas nije prevarila

Poznati talijanski spisatelj V. Messori objavio je prošle godine knjigu pod naslovom *Bernardica nas nije prevarila*, što je zapravo povijesno istraživanje o istini u Lurdu. Za talijanski katolički tjednik *Famiglia cristiana* o knjizi je Messori rekao: "Ne, ovo nije samo knjiga o Mariji. Ovo je knjiga o vjeri i o evanđelju. U Lurdu nam je dan velik dar: dana nam je na raspolaganje providnosna snaga, čvrst oslonac, o koji ćemo se osloniti, kad nam je vjera u krizi. Marija nije nešto 'na izbor', nešto za pobožne bakice. Ona vodi k Sinu. Otamo, gdje je Majka Božja zaboravljena ili se o njoj ne čuje, Isus odlazi." Na pitanje, zašto danas toliki onamo hrle, odgovorio je: "Zato, što su u ovom povijesnom trenutku mnoge naše crkve gotovo prazne, a u lurdskim se moli, kaje i obraća od pet do šest milijuna hodočasnika godišnje. Jesu li svi oni žrtve strašne prevare?" Nakon 30-godišnjega brižna proučavanja došao je do zaključka da je ono što se događalo u Lurdu od 11. veljače do 16. srpnja 1858. presudno. "Nije slučajno, da se ukazanja, koja je Crkva priznala, događaju u povijesnim trenucima, u kojima Crkvi i vjeri prijete uništenje. Lurd je g. 1858. došao nakon širenja teorija Charlesa Darwina, Karla Marxa, Renana; Fatima g. 1917. pred

Krunica - jedina utjeha

Vatkansko glasilo *L'Osservatore Romano* donosi iskustvo talijanskog svećenika G. Simonellija, kojemu je dvaput godišnje - za Božić i za Uskrs - dopušteno posjetiti kršćanske žene u arapskom zatvoru u Carigradu (Turska). "Razočarane i uvrijeđene od ljudi, jadnice nalaze utočište jedino u Bogu", kaže svećenik. Za Seul u Koreji veli kako se, u središtu sveučilišnoga grada, ističe kapelica s divnom slikom Gospe s Djetetom, okruženom "cvjetovima krunice". Ondje se kršćanstvo brzo širi. Mlade sveučilištarce očarava Gospa u cvijeću. (MdD)

Listopadski veleprevrat i nastup komunizma, Banneux g. 1933. kad je došao na vlast Adolf Hitler... Postoji neke vrste marijanski kalendar, koji sprema povijest. I vodi Kristu." (O)

U zajedništvu Crkve

Iz jedne od prvih sestarskih anglikanskih zajednica 11 redovnica odlučilo se za puno zajedništvo s Katoličkom Crkvom. Skupina iz Zajednice sv. Marije Djevice u Wantageu, u grofoviji Oxford, primljena je u siječnju ove godine sa svojom poglavaricom, a za početak će biti javna udruga vjernika u sklopu Ordinarijata, poznata kao sestre bl. Djevice Marije. Ordinarij K. Newton izjavio je "kako je zajednica sv. Marije Djevice u Wantengu bila u srcu redovničkog života Anglikanskog zajedništva, od sredine 19. stoljeća. Doprinos Zajednice životu Anglikanskog zajedništva bio je značajan, ništa manje i po brizi koju je zajednica iskazivala onima koje je društvo marginiziralo u Britaniji, te u Indiji i u Južnoj Africi." Ističe, uz to, kako su te "sestre uvijek molile za jedinstvo kršćana s Petrovom Stolicom, i sada to za njih postaje stvarnost, preko Ordinarijata". Majka Winsome veli kako Papina odluka "vodi do sretna završetka molitava naraštaja anglikanaca i katolika, koji su tražili put prema kršćanskom jedinstvu" i želi "nastaviti s mnogim svojim običajima i tradicijama, tražeći u isto vrijeme kako rasti u Kristu po svome odnosu sa širom Crkvom". (Z)

Obiteljske misije u Argentini

U Argentini su krajem siječnja započele obiteljske misije Schönstattske pokreta. Obitelji i mladi misionarili su u pokrajini Mendoza, zatim u pokrajinama Entre Rios i Buenos Aires. Radi se o skupinama bračnih parova koji idu sa svojom djecom i drugim mladima u neku zajed-

nicu, da bi ondje misionarski djelovali kao obitelj i za obitelj. Misije u Argentini djeluju već od 1999. godine. (WS)

Muškarci mole kronicu

Tisuće muškaraca iz čitavog Brazila - sudionici pokreta *Muškarci-molitelji kronicu* nadahnuta po J. Pozzobonu - zaključit će u lipnju svoj savez ljubavi, koji će biti snažan znak u godini misionarskih strujanja. Jedan je to od najvažnijih projekata na području pastoralnog djelovanja, koji je pokrenuo tisuće Brazilaca, a susreću se tjedno i pod Gospinim okriljem mole kronicu. (WS)

Gospino hodočašće

Brojni Talijani rado se sjećaju Gospina kipa koji je hodočastio talijanskim gradovima u vrijeme pripreve na posvetu Gospi talijanskog naroda 1959. godine. Nešto slično pokrenuo je genovski nadbiskup, kardinal A. Bagnasco za Godinu vjere i time pružiti primjer i drugima. Kip zaštitnice grada Gospe od Straže hodočasti župama biskupije, praćen pastoralnim pismom 2012-2013. naslovljenim: *Učinite sve što vam rekne*, a u svetištu je u međuvremenu izloženo 200 upravo obnovljenih zavjetnih darova od tisuća nazočnih. (MDD)

Misionari iz svetišta

Kad je Benedikt XVI. proglasio Godinu vjere, članovi Schönstattske pokreta diljem svijeta posebno su bili dirnuti jer se ona gotovo poklapa s trajanjem njihovih misionarskih strujanja u sklopu pripreve na 100 godina Saveza ljubavi. I u Indiji, gdje je Schönstattski pokret još u povojima, Godina vjere započela je u misionarskom duhu Saveza ljubavi. Schönstattske oci i studenti u svetištu u Madurajui uvjereni su da će Majka Božja u ovoj godini hodočasnike po Isusu Kristu učiniti u tom svetištu marijanskim misionarima. (WS)

Sučutna Gospa

Tako sam sretan da se ostvarila moja želja da pohodim Eichsfeld i, zajedno s vama, zahvalim bl. Djevici Mariji ovdje u Etzelsbachu. "Ovdje u ljubljenoj dolinici mirnoj" - veli jedna hodočasnička pjesma - i "pod starim lipama", Marija nam daruje sigurnost i novu snagu. U dvjema bezbožnim diktaturama, koje su gledale oduzeti ljudima njihovu tradiciionalnu vjeru, narod Eichsfelda bijaše siguran da će naći ovdje, u svetištu Etzelsbach, otvorena vrata i mjesto unutarnjeg mira. Posbenu prijateljstvo s Marijom, prijateljstvo koje je izraslo iz svega toga, želimo nastaviti, također ovim slavljem današnje marijanske Večernje.

Kad se kršćani u svim vremenima i na svim mjestima obraćaju Mariji, daju se voditi spontanom sigurnošću da Isus ne može odbaciti zahtjeve koje mu predstavi njegova Majka; i oslanjaju se na nerazorivo pouzdanje da je Marija u isto vrijeme i *naša* Majka - Majka koja je iskusila patnju veću od svih, koja zamjećuje zajedno s nama sve naše poteškoće i razmišlja na majčinski način kako ih nadići. Koliki su tijekom stoljećâ hodočastili Mariji da bi našli pred likom Prežalosne utjehu i okrepu, kao ovdje u Etzelsbachu!

Pogledajmo njezinu sliku!

Sredovječna žena otešcalih vjeda od prevelika plakanja, u isto vrijeme sanjarskog pogleda u daljinu, kao

da je u srce dira sve, što se dogodilo. Na njezinu krilu počiva Sinovo mrtvo tijelo. Ona ga stišće nježno i s ljubavlju, kao dragocjen dar. Na njegovu razgoljenu tijelu vidimo znakove razapinjanja. Lijeva ruka Mrtvoga pada okomito prema dolje. Možda je kip Sućutne Gospe, kao što je često bivalo, u početku bio izložen na nekom oltaru. Tako Razapeti ponovno vraća svojom ispruženom rukom na ono što se događa na oltaru, gdje se u Euharistiji uprisutnjuje sveta žrtva, koju je on izvršio.

Jedna je posebnost čudotvornog lika iz Etzelsbacha položaj Raspetoga. U većini predstavljenih Sućutnih Gospa, Isusovo mrtvo tijelo leži glavom okrenuto lijevo. Tako promatrač može vidjeti ranu na boku Raspetoga. Međutim, ovdje u Etzelsbachu, rana je na boku skrivena, jer je mrtvo Isusovo tijelo usmjereno upravo na drugu stranu. Meni se čini da se u tako predstavljenu liku krije veoma duboko značenje, koje se može otkriti jedino u mirnu razmatranju. U etzelsbachskom čudotvornom liku srce Isusovo i njegove Majke okrenuto je jedno drugome; srca se približavaju jedno drugome. Ona uzajamno izmjenjuju svoju ljubav. Znamo da je srce i organ najdublje osjetljivosti za drugoga, kao i intimne sućuti. U srcu Marijinu ima mjesta za ljubav, koju njezin božanski Sin želi darovati svijetu.

(Iz homilije na Večernjoj, 23. rujna 2011. u svetištu Etzelsbach u Eichsfeldu)

BENEDIKT XVI.

Moli ga, Bezgrešna!

**O, Roditeljko Božja,
Sin kojega si utjelovila
i koji je pribijen na križ
uništio je Adamovu zadužnicu;
moli ga sada, o Bezgrešna,
da oslobodi od opasnosti
sve koji s vjerom kliču:
"Blagoslovljen si, Bože otaca naših" (Dn 3, 26).**

Ivan MAUROPOD (+oko 1079.)

Pramajka vjere

Već prije je toliko puta razmatrala povijest spasenja i divila se praocu vjere Abrahamu ne samo zato što je povjerovao i pošao iz svoje zemlje u zemlju koju mu je Gospodin imao pokazati, nego i zato da je imao toliku vjeru u Boga te se nije ustručavao ni svoga sina jedinca prikazati Bogu. Kao što je Abraham trebao dokazati svoju vjeru žrtvujući sina Izaka na Moriji, tako je i Marija bila svjesna da će i ona jednom trebati poći s Isusom dok se bude prikazivao na nekom sličnu brdu. Abrahamova spremnost i odluka te hod na Moriju bili su hod odricanja i žrtve, ali i hod vjere koja je dolazila do izražaja upravo u trenutku odricanja.

STOPAMA PRAOCA VJERE

Mariji je postajalo jasnije da ni nju neće mimoići slična žrtva te je razabirala da je Abraham bio samo model i nagovještaj žrtve koja će biti ostvarenje Božjih obećanja još od početka svijeta, obnovljena Abrahamu i narodu koji je proizišao iz njegove vjere. A kao što je žrtva na koju je bio pozvan dovela do izražaja i učvrstila njegovu vjeru, koja je potom postala uzor vjere narodu vjernika, tako je buduća žrtva trebala biti kamen zaglavni svih onih što vjeruju. Tako se u njezinu duhu kristalizirala istina da će žrtva njezina Sina biti ona jedincata pomirnica željno iščekivana od početka svijeta, a koju je i Abraham vjerom kao kroz maglu

vidio te smogao snage vjerovati u buduća ostvarenja Božjih obećanja. Zato je cijeli Marijin život bio velika korizma iščekivanja tog događaja, jer joj je bilo očito da ovog put Bog neće pružiti ovna, nego će do kraja tražiti žrtvu svoga Sina. No u tom događaju bilo je znakovito i nešto drugo: Onaj koji je trebao biti prikazan za žrtvu, nije bio samo njezin Sin, kao što je Izak bio Abrahamov, niti je on bio samo dijete njezine vjere, nego je bio i stvarni Sin Božji. Zahvaljujući tom čudesnom spoju, u toj jedincatoj žrtvi ostvarivala se i žrtva Božja, koju je Abrahamova znakovito predoznačila. Tako se dogodilo da su se o jednoj žrtvi potpuno stopili i dva cjelovita odricanja: ljudsko i božansko. Kao što ga se trebala odreći i žrtvovati Marija, to je trebao učiniti i Otac nebeski. Šaljući ga u svijet Otac ga je predao za žrtvu, ali je i Mariju zapalo da potpuno uzme udjela na toj žrtvi. Pa i dok ga je prikazivala u Hramu, samo je nagovijestila što se ima zbiti za nju te je u stvari sebe, već od tog trenutka, učila odricanju od njega, kako bi ga mogla ponovno savršeniše i cjelovitije dobiti vjerujući u njegovo uskrsnuće. Prihvaćajući biti službenica Gospodnja, Mariju će zapasti da se i sama suobliči Ocu predajući Sina do kraja. Zato je i ona na jedincat način bila prisutna s njime u žrtvi. I kao što je od trenutka navještenja bila otvorena služiti volji Očevoj, tako je nastavljala isti plan služenja, ali sada shvaćajući u čemu se on konkretno sastoji. Samo vjera davala joj je da sa svojim Sinom izdrži u njegovim kušnjama i dođe do uskrsne pobjede.

MARIJA I NAŠA KORIZMA

Marijin život bio je veliki korizmeni hod, tj. velika priprava za središnji događaj povijesti spasenja. Zato je taj hod bio hod iščekivanja u vjeri da Bog ostvari svoj spasenjski naum. Marija je trebala svoje biće sjediniti i s Ocem i sa Sinom. Postaje tako putokaz u korizmenom hodu svakog vjernika, koji pretpostavlja da je korizmeni hod bitno obilježen odricanjem i spremnošću na žrtvu. No, korizmeni hod ima smisla prije svega što je prožet vjerom i nastojanjem sjedinjenja vlastite volje s Očevom. Naša korizma ima smisla ako po vjeri pristajemo na djelo spasenja, te vlastito suočljenje osjećajima Oca nebeskoga. Marija nam je postala model vjere i prototip odricanja, jer je bila do kraja vjerna svemu što je Gospodin od nje tražio. Za nju možemo reći da je pramajka vjere, jer je Abrahamovu vjeru dovela do punine. Poput Abrahamu prihvatila je vjeru, s time da je ona cjelovitije sudjelovala u žrtvi kojoj je bio nagovještaj Izakovo žrtvovanje. Stoga u hodu za Pramajkom

vjere naša korizma treba biti korizma vjere i odricanja. Samo ako naučimo podlagati se Bogu u svemu što činimo i odricati se u vjeri i onog najsvetijeg što nam daje, onda ćemo s bolima koje nam nanosi ovaj život primiti sve obilje Božje. Kao što je to bila nagrada i hrana Marijine vjere, treba postati i nama motivacijska pokretačka snaga.

Stoga i danas ne može se nazvati kršćaninom ni misliti da ispravno i ozbiljno živi korizmu onaj tko ne ide za Isusom ozbiljnošću vjere kojom je išla Marija. U protivnom, ako ne bismo razumjeli da Bog zove svakoga od nas u osobno i prisno zajedništvo, moglo bi se dogoditi da korizma postane samo izvanjski okvir bez sadržaja od kojeg nemamo nikakve duhovne koristi, niti dajemo plodove za spas svijeta. Tko se ne odgaja primjerom Marijine vjere i odricanja, ne može razumjeti bit korizme, ni zahtjeve koje Bog stavlja pred čovjeka. I kao što je Marija jasno gledala prema budućnosti, poziva i nas da i sami bistrimo svoj pogled vjerom, oslobađajući se navezanosti na zemaljsko i odbijajući zemaljskim interesima uprljati darovanu nam svetost života. Neka stoga za nas korizma bude čišćenje i od takvih pošasti kojima je podložno i zaraženo vrijeme i društvo u kojem živimo, koje ne samo da ne želi ići putem odgoja vjere, nego uopće ne priznaje odgojne vrijednosti života vjere. Stavimo se pod okrilje Marijino i brodimmo odvažno na ovom nemirnom moru, jer s darom vjere koji primismo i kojemu je ona u začetku, jasno motrimo obzorja uskrsnuća s kojima ćemo se sastati kad završi korizma ovozemnog života.

Ivan BODROŽIĆ

“Relikvije svetog Isusa”

U egipatsko “zlatno doba”, prije svakoja-kih revolucija, neki turist Amerikanac ušao u suvenirnicu u Kairu. Pogled mu se zaustavio na posebno istaknutoj zaključanoj vitrini s dvjema lubanjama - većom i manjom. Pitao vlasnika čije su, na što mu je spremno odgovorio: “Kleo-patrine!” Amerikanac uzvije obrve i napravi grimasu nevjerice, ali je doma-ćin ostao ozbiljan i uvjerljiv pa ga je i uspio uvjeriti. Turist je potom upitao: “A ova mala?” Galerist mu je, ne trepnuvši, odgovorio: “To je također Kleopatrina, kad je bila mala djevojčica!”

RELIKVIJE I - “RELIKVIJE”

Neka mi bude oprosteno ako griješim, ali čini mi se da je ponekad slično i sa štovanjem nekih “svetih relikvija” u našoj Crkvi katoličkoj. Jednom smo kao bogoslovi bili na “fešti” sv. Mihovila u jednoj hvarskoj župi te smo, prije procesije, svog kolegu koji je tek bio preuzeo tu župu, zaskočili s pitanjem: “A gdje ti je relikvija?” Znali smo da je uobičajeno relikvije sveca nositi u procesiji i poslije ljubiti. Bez razmišljanja ih je krenuo tražiti pa je iz toga nastala pošalica da ta župa ima, u rimi, pero iz krila svetog Mihovila!

Nisam baš siguran da se ponegdje ne pokazuje koja košćica bl. Djevice Marije, iako Crkva vjeruje i kao dogmu ispovijeda da je Marija dušom i tijelom uznese-na u nebesku slavu! Ovo je samo puko

načitanje, ali je sigurno da po kršćanskom svijetu ima toliko “relikvija” “od haljina bl. Djevice Marije” da je Marija za tolike “ostatke” svojih haljina morala imati garderobu veću od Evite Peron i Jovanke Broz zajedno!

Neke župe imaju među svojim relikvija-rima i onaj u kojemu je komadićak drva ili kamenčić, a ispod piše: “ex sepulcro BMV” (s groba BDM). To se može prihvatiti, jer je čak i danas moguće ponijeti nešto iz crkve Marijina Uznesenja u Jeruzalemu, podno Maslinske gore, gdje se časti Marijin grob iz kojega je njezino tijelo poslije Uснуća (Dormitio) uznese-no na nebo.

Poslije Jeruzalema za kršćanstvo, po značenju, stoji Rim, pun svetih uspome-na, kamenja koje govori, bazilika koje pričaju svaka svoju priču, pa i po više njih, te, prije svega, katakombi koje i danas šire miomiris svetih mučenika. Ovdje spominjemo tek dva predmeta tradicionalnog štovanja, rekao bih nevažna ali za ilustraciju prikladna: betlehemske jaslje u kripti bazilike sv. Marije Velike i okove sv. Petra u istoi-menoj crkvi ponad Koloseja. Priznajem da me toj, uvjetno rečeno nevelikoj, crkvi uvijek iznova više privlači Michelangelov Mojsije negoli Petrovi

**Sretan Uskrs
želi vam
Uredništvo “Marije”**

okovi, ali prihvaćam kako nije baš nemoguće da je neki učenik bio službenik u Herodovoj jeruzalemskoj tamnici te s pijetetom sačuvao i prokrijumčario svojima okove koji su Šimunu Petru čudesno spalili s ruku. Ne mislim da su prvi kršćani na taj način razmišljali, ali recimo da je to - teoretski moguće. Ali, da je netko sačuvao obične jaslje iz jedne betlehemske štale koja je tek nakon puno desetljeća, zajedno s onim koji je u njoj rođen, "stekla popularnost" u svijetu, mislim da je to praktički nemoguće! A koliko god su mi prirasli srcu i Trsat i Loreto, zbunjuje me "red plovidbe" nebeskih anđela i njihovi transporti Svete kuće.

Uostalom, zašto bi to uopće bilo važno?! Mislim da bi trebalo kao vrlo ozbiljnu i važnu Božju poruku napokon odgovorno "čuti i pročitati" činjenicu da su se dvije ponajveće takve svetinje, koje su stoljećima bile predmeti najvećeg štovanja vjernika, za čovječanstvo, čini se nepovratno, izgubile: *Kovčeg saveza* i *Isusov križ*. Čak bih tu činjenicu stavio u suglasje 1. zapovijedi: *Nemaj drugih bogova uz mene!*

Jednom davno, već u onoj državi, vidio sam na televiziji dokumentarac o obredima Velikog tjedna na Hvaru. Mislim da je to bio seminarski rad nekog studenta. Filmski korektan, ali su popratne riječi bile grozne. Auktor se nije doimao zlonamjernim, nego potpuni neznalica o toj temi. Tako je uz prizor procesije s Presvetim "protumačio" da se pod baldahinom nose "relikvije svetog Isusa"! A možda bi taj "gaf" trebalo shvatiti kao izazov da ozbiljno provjerimo, nisu li i mnogi "dobri katolici" skloni poistovjetiti štovanje relikvija i Euharistije.

SVETA MJESTA

"Mojsije, izuj obuću svoju, jer mjesto na kojem stojiš - sveto je tlo!" (Izl 3, 4-5). Po čemu je ta gora sveta? Samo po tome što ju je Bog izabrao da se tog časa na njoj susretne s Mojsijem. A pošto je Bog posvuda, svako je mjesto na zemlji i u svemiru - sveto tlo i čitav svemir sveto mjesto. To ističe i Učitelj kada kaže: "A ja vam kažem: Ne kunite se nikako! Ni nebom jer je prijestolje Božje. Ni zemljom jer je podnožje njegovim nogama. Ni Jeruzalemom jer grad je Kralja velikoga! Ni svojom se glavom ne zaklinji jer ni jedne vlasi ne možeš učiniti bijelom ili crnom" (Mt 5, 33-36). Ili, kako lijepo kaže Pavao: "Sve je vaše, vi Kristovi a Krist Božji!" (1 Kor 3, 23).

Ipak su neka mjesta - svetija! Tako Sveta Zemlja, jer se u njoj rodio i svoje sveto poslanje vršio Najsvetiji. U toj zemlji posebno sveti grad Jeruzalem, pa Betlehem, Nazaret. Sion i Getsemani, Tabor i Kalvarija. Tim biblijskim svetim mjestima priključuju se potom mnoga kršćanska - uglavnom marijanska: Lurd - mjesto osobitog dodira Neba sa zemljom, Guadalupe kojeg bismo najradije pisali u deminutivu kao što "tamošnja" Gospa oslovljava svoga vjernog Diegita. I dalje: Fatima, Compostela, Czestochowa, Marija Bistrica, Sinj, Medugorje.

SVETA PROSTORIJA

Ako bismo upriličili natječaj za najvrsniju "svetu prostoriju" na ovom svijetu, valjda bi pred svima, uključujući i bazilike Isusova rođenja i Svetoga groba, pobjedu odnijela prostorija Cenakula, Večeralište ili Blagovalište, koja je poznatija kao Dvorana posljednje večere.

re. Od sedam svetih sakramenata u njoj su ustanovljena čak četiri: euharistija i sveti red na Veliki četvrtak, ispovijed na Uskrs te krizma na Pedeseticu (Duhovo). Zanimljivo: dok su Židovi i kršćani izgubili svoje "amajlije" - prvi Kovčeg saveza a drugi Isusov križ, ta se oveća soba na katu zgrade u Jeruzalemu sačuvala do danas, i mada nije u rukama kršćana, dostupna je posjetiteljima hodočasnicima. Pristupajući k njoj, svaki bi pobožni kršćanin u svome srcu trebao osjetiti sasvim osobito čuvstvo i čuti riječi: Izuj obuću svoju jer mjesto na kojemu stojiš sveto je tlo!

OD SVETOG BLAGOVALIŠTA

Zbirka misa o bl. Djevici Mariji, među 46 misnih obrazaca u čast Gospi, donosi i obrazac *Bl. Dj. Marija od svetog Blagovališta*. U uvodu piše da se pod tim nazivom "štuje liturgijskim spomenom u mnogim biskupijama i redovničkim obiteljima, među kojima se ističe Družba naše Gospe od svetog blagovališta, koju je osnovala sveta Terezija Couderc (+1885.)". I dodaje da Crkva u bl. Djevici "gleda bilo Majku koja s ljubavlju gaji početke prve zajednice bilo predivni uzor složne molitve". Neka Marija i u ovoj Godini vjere nadahnjuje naše zajednice, osobito obiteljske i župske, da nikad ne podlegnemo napasti stavljanja Euharistije među relikvije, da nam sve svete uspomene (relikvije) budu samo putokaz prema presvetom Spomenu smrti i uskrsnuća Gospodinova (Euharistiji) te da, ujedinjeni složnom molitvom, hitimo Svetom blagovalištu i kroz njega na vječnu Gozbu Jaganjčevu.

Stanko JERČIĆ

Drvce bl. Dj. Marije

Artemisia abrotanum

Drvce ili drevce Djevice Marije ili zeljica Djevice Marije zapravo je gorki pelin, polugrm koji naraste do jednog metra, i to najčešće u kulturi ili u poludivljem stanju. Listovi su mu goli, odozdo dlakavi. Donji su dvostruko rasperani, a gornji trodjelno ili cjeloviti.

Miris biljke podsjeća na limun, a ona je ugodna za uporabu. Njezini listovi i vršci cvjetova koriste se za liječenje. Upravo zbog ljekovitosti, narod ju je posvetio Gospi, a prije svega Gospodinu Bogu. U srednjem vijeku koristila se kao lijek protiv ujeda zmije, a danas kao sastojak različitih napitaka i melem za želudac.

Mario CRVENKA

Napustio karijeru

Pred njim bila sjajna umjetnička karijera. Nastupao u kazalištu, često i na malim ekranima, a idol je bio djevojkama. Iznenada napusti karijeru i svjetovni način života te se posveti drugima.

U Maroku se susreo sa siromaštvom. Uspoređivao je bijedu koju je vidio ondje sa svojim stanjem. Osjetio je bol u tijelu i u duši. Završio je u bolnici. Operativnim zahvatom zaustavljena mu je opaka bolest. No, sve to malo je djelovalo na njega.

S djevojkom se našao u Portugalu:

- Zašto ne idemo u Fatimu? - pitala je.
- Nemam volje gubiti vrijeme u neakvu svetištu! - bio je kratak i jasan.

Kad se probudio, na noćnom ormariću ugledao je Gospinu medaljicu. Bio je uvjeren da ju je ostavio u džepu od hlača. Siđe u bar hotela da bi popio kamomilicu. Nađe na skupu mladih Španjolaca. Pjevali su i radovali se, bili puni života.

- Pjevaju Gospi Fatimskoj! - reče mu konobar.

Bilo mu je to kao šaka u nos. Odjurio je u sobu i probudio Rosanu. Otišli su odmah u Fatimu. Bio je to 36-godišnji Talijan Fabio Salvatore. Neka o tome pripovijeda sam:

- U trenutku kad sam stupio nogom u Fatimu, osjetio sam se preobražen. Toliki puk na koljenima puzio je prema svetištu. Osobe ranjene, bolesne, majke s djecom u naručju, izgubljeni starci, paralizirani u kolicima. Muškarci i žene koji su plakali, koji su molili. Osjetio sam neizmjernu

patnju, posvuda. Ali i veliku vjeru, moćnu, stvarnu. Osjetio sam se jedankim i sudionicima onoga mnoštva jer sam i ja iskusio fizičku bol, a nadasve bol duše. Ostao sam nepomičan preko dva sata pred Gospinim kipom, u razmatranju. Iznenada sam čuo glas koji mi je govorio: "Ovdje sam. Ovdje sam da te prihvatim, sine moj!" Dugo sam plakao, što mi se nikad nije dogodilo. Vratio sam se zatim u hotel, gdje nas je čekao prtljag s lijekovima.

Od toga trenutka prigrlio sam vjeru sa željom da je živim u potpunosti. Razumio sam da je Isus bio nebeska ali i zemaljska prisutnost i da ga se može susresti na ulici, među pukom. Usred osoba kojima treba, kao i ja što trebam njih, jer svaki put kad nekome pomažeš, pomažeš samu sebi. Razumio sam da je vjera i pustinja suza kao i znoja i u toj sam pustinji počeo hodati.

K. JOLIĆ

Arnald Bonnevalski: Marija u službi otkupljenja

Da Vječni Logos postaje čovjekom i da majka pritom ostaje djevica, veliko je otajstvo vjere koje zaokuplja ljudski duh do dana današnjega. Da jedna žena sudjeluje u djelu okupljenja jednako je tako veliko otajstvo o kojem razmišljaju bogoslovci XII. stoljeća. Jedan od njih je i *Arnald Bonnevalski* (od Bonnevale), francuski benediktinac, kojega ovdje želim predstaviti. Arnaldov mladenački život obavijen je tajnom. Suvremenik je, prijatelj i životopisac sv. Bernarda iz Clairvauxa (+1153.) od kojega je poprimio iskrenu pobožnost prema Majci Isusovoj. Susrećemo ga g. 1138. u benediktinskoj opatiji Marmoutier, u blizini Chartresa. Izabran za opata u Bonnevali, morade dati ostavku zbog lažnih optužbi, ali ga papa Eugen III. oslobađa krivnje. Ovaj svijet napustio je 1156. godine.

MARIJA I DJELO OTKUPLJENJA

Glasovit po nauku i pobožnosti, Arnald piše djela duhovne naravi i tumači dijelove Sv. pisma. Lik i djelo bl. Djevice Marije prikazuje u *Spisima*

o pohvalama bl. Djevice Marije kao i u *Raspravi o sedam Gospodnjih riječi s križa*. Prvi je bogoslovac koji sustavno razglaba o Marijinu sudjelovanju u djelu otkupljenja. Dok ranokršćansko bogoslovlje i svetoatački spisi Marijino sudjelovanje povezuju uz otajstvo utjelovljenja, Arnald ga proteže na Kristovu muku i smrt na križu. Marijino majčinstvo nije samo biološke naravi, nego posjeduje i duhovne osobine koji se temelje na vjeri. On pritom slijedi misao sv. Augustina, koji veli da je bl. Djevica Marija vjerujući rodila onoga kojega je začela po vjeri; začela je prije u duhu, a potom u tijelu. U vezi s tim, Arnald piše:

“Zabvaljujući utjelovljenoj Riječi koja nas ispunja, nosimo u duhu ono što je Majka nosila u utrobi.

I ona zapravo začne najprije u duhu, a tek onda u tijelu, samog Očeva Jedinorođenca.”

Arnald tvrdi da Marijino sudjelovanje u djelu otkupljenja nadilazi samo biološko rođenje. Marija je prisutna u odlučujućim događajima Isusova života. Veoma važnu ulogu ima pak na Kalvariji, gdje je sudjelovala u skladu s voljom svoga Sina. I Evanđelje svjedoči da je uz križ Isusov stajala i njegova majka (Iv 19, 25). To stajanje ima ulogu stvarnog sudjelovanja, ali na duhovan način. Naš auktor taj događaj prikazuje ovako:

“Evo, o dobri Isuse, kod tebe je tvoja majka. Zašto sada ne kažeš: Tko je majka moja, tko li braća moja? (Mt 12, 48). Sada ne odbijaš Majku, dapače povjeravaš je ljubljenom učeniku da se brine za nju umjesto tebe.”

Bogoslovski smjelim rječnikom Arnald naglašava svoje uvjerenje o Marijinu sudjelovanju u djelu otkupljenja. Iako mu je poznato stajalište sv. Ambrozija, po kojemu Krist ne treba pomagача u djelu otkupljenja, Arnald veli da Marijino sudjelovanje nije bilo fizičko trpljenje, nego trpljenje u duhu i suosjećanje u mučeništvu svoga Sina. Žrtvu Bogu prinosi Krist na križu, a Marija u svom srcu. Riječ je o jednoj jedinstvenoj žrtvi za spas čovječanstva.

MARIJA U BOŽJOJ SLAVI

U skladu s učenjem svoga vremena, Arnald ne spominje izričito Gospino uznesenje dušom i tijelom u nebesku slavu. On tvrdi da je njezino nebesko stanje nerastavljivo od slave njezina Sina u kojoj ona sudjeluje. Jer, majka

ima udjela u sinovoj moći. Jedno je tijelo Marijino i Kristovo, jedan je duh, jedna ljubav.

Arnald veli da Marija iz nebeskog stanja nastavlja svoju majčinsku ulogu koju je imala na zemlji, posebice na Kalvariji. I ona pridonosi za spas svijeta. Zajedno s Kristom vrši službu milosrđa zahvaljujući svome materinstvu i svome sudjelovanju u Kristovoj otkupiteljskoj mucu. Na tome mjestu benediktinski monah naglašava tjelesne osobine jedinstva između sina i majke. Kao da mu priziva u pamet utrobu koja ga je nosila i prsi koje je sisao. To pak ne znači da naš auktor stavlja Mariju između Krista i vjernika. Kršćanin se može svojom molitvom i prošnjom izravno obratiti Kristu. Naglašavajući Marijino sudjelovanje u njegovoj mucu, Arnald postavlja temelje nauka o njezinu sudjelovanju u djelu otkupljenja i njezinu nebeskom posredništvu. Te postavke doživjet će važan razvoj u kasnijem bogoslovskom razmišljanju i u pučkoj pobožnosti. Pročitajmo još jednom što piše Bonnevalski:

“Stvar čudesna i nečuvena. Majka je djeвица i Rječ je tijelom postala. Bog je postao čovjekom. Tko može zašutjeti pred tako velikim čudom. S druge pak strane, tko bi se osjetio sposobnim da proglasi jedan tako izvanredan događaj. Znamo da to nadilazi naše sposobnosti govora i shvaćanja. Ali ona u koje je utrobi Riječ postala tijelom, ona uzima riječ za one koji žele govoriti o Riječi.”

dar-ko

Blažena i još blaženiji

Među otajstvima tijesno povezanim s Bogorodicom Marijom, Navještenje i utjelovljenje Sina Božjega zauzima počasno mjesto u kršćanskoj vjeri i vjerničkom izražavanju u službenom bogoštovlju i pučkoj pobožnosti. Promatrajući to otajstvo, i sve ono što je s tim povezano, očima iskrene i ponizne vjere, to je sasvim razumljivo. Jer, utjelovljenje Boga u ljudskom tijelu središnje je otajstvo kršćanske vjere, kamen međaš između vjernika i nevjernika, sastajalište Boga i čovječanstva u divnoj razmjeni božanskoga i ljudskoga.

NAJAVLJIVANO I PRIPREMANO

Tim činom zaključuju se drevna proroštva o Mesiji Spasitelju i započinje potpuno novi odsjek povijesti spasenja. Dotada su proroci, po nadahnuću Duha Božjega, govorili i djelovali u Božje ime i tako prenosili ljudima Božju volju da se svi ljudi spase. Po utjelovljenju u Marijinu krilu Bog govori i djeluje na jedinstven i neponovljiv način. Vječni Logos postaje čovjek, jedinstvena osoba ujedinjuje božanstvo i čovječstvo i tako nama ljudima postaje vidljiva Božja prisutnost među nama, Emanuel, Bog s nama. U njemu su skrivena „*sva bogatstva mudrosti i spoznaje*“ (Kol 2,3) jer je utjelovljeni Sin Božji „*Božja snaga i Božja mudrost*“ (1 Kor 1,24). I još više: u tom i takvu utjelovljenu Logosu vjernik prepoznaje temelj i obrazac Božjeg djelovanja u stvaranju.

Bog je na različite načine pripremao svoj narod na središnji događaj povijesti spasenja i sveukupnog svemira. Proroci i drugi bogobožni ljudi podržavali su nadu u ostvarenje toga događaja i, poput proročice Ane, svima o tome govorili. Onima koji su, poput Starca Šimuna, bili otvoreni Božjoj Riječi i pazili na svaku pojedinost njezina poticaja, pružena je milost da njihove „*oči vide spasenje Božje*“. A ta je prvotna nada tinjala i kod drugih naroda, čemu su dokaz mudraci s Istoka koji su svojim poklonom Isusu izrazili tu neugašenu vjeru poganskih naroda.

VJERNIČKI ZAPLETI I RASPLETI

Tako neizmjernu otajstvu i mi možemo pristupiti samo poniznom vjerom i potpunim pouzdanjem u Boga „*komu je sve moguće*“. Upravo je tako postupila Nazaretska Djevica i zbog toga, s pravom, prozvana „*blaženom jer je povjerovala da će se ispuniti ono što je rekao Gospodin*“. Blažena je jer je povjerovala nepokolebljivom i ustrajnom abrahamskom vjerom i tako postala majkom svih vjernika koji će poput nje povjerovati Bogu i Kristu njegovu.

Marija je zorno pokazala da se vjera i raspoznavanje Božjih planova u konačnici svodi na sasvim osobnu razinu. Očekuje se i zahtijeva pristanak na Božji poticaj pa i onda kada doseže toga pristanka nisu sasvim jasni i dokučivi. Ni Marijina vjera nije bila mirno posjedovanje ni trajno blaženo mirovanje. Ona je intenzivno razmišljala o svim događajima koji su slijedili nakon Navještenja pa sve do uskrsnuća. Nije se pokolebala ni onda kada, zajedno s Josipom, „*nije razumjela riječi koju im reče*“ (Lk 2, 50). U takvoj napetosti i osluškivanju Božjih

nadahnuća živjela je do kraja ovozemaljskog života. Sve dok nije ugledala Boga „licem u lice“ (1Kor 13,12).

Marijin pristanak na poruku s neba čin je savršene poslušnosti Bogu. A to je potpuna suprotnost od stava praroditelja u Edenskom vrtu kad su zaželjeli postati kao Bog, ali ne slušajući što im on govori i predlaže. Sv. Irenej Lionski jasno uočava povezanost Marijine poslušnosti i ostvarenja spasenja ljudskog roda, pa veli: „*Slušajući Marija je postala uzrok spasenja sebi i svemu ljudskom rodu.*“ A oci na II. vatikanskom saboru još su izričitiiji: „*Uzao Evine neposlušnosti razriješen je Marijinom poslušnošću... Smrt po Evi, život po Mariji*“ (LG 56).

Ona je bila poslušna i vjerna ne samo u trenucima sreće što ih je željela podijeliti s rodicom Elizabetom nego i u običnoj životnoj svakodnevnici u kojoj je njezin Sin „*napredovao u mudrosti, dobi i milosti kod Boga i ljudi*“ (Lk 2, 52). A veličinu i stalnost vjere pokazala je posebno kad je za nju nastupio „čas boli“. Trenutak kad je gledala svoga Sina kao „*čovjeka boli ... vična patnjama ... prezrena*“ (1z 53, 2), „*crva a ne čovjeka*“ (Ps 227). I u tim je trenucima ostala vjerna. Možemo, bez oklijevanja, reći da je njezina vjera tada dosegla vrhunac.

I, s pravom, je gledamo kao uzor nama običnim vjernicima koji ne tako rijetko doživljavamo krizu vjere u trenucima kad nam život neumoljivo ide drugim smjerom od onoga što smo ga mi zacrtali i željeli. U trenucima koji od nas traže velike žrtve i odricanja što nam često izgleda nepodnosivo. Prepoznati da su to trenuci posebne Božje naklonosti i sredstvo sazrijevanja i usavršavanja, nije lako i ne može biti rezultat samo racionalnog objašnjenja. Najveći sveci i mističari poznavali su i često proživljavali tu tamu i doživljaj potpune nemoći koja ih je mučila dugo i snažno. Ali su te trenutke doživljavali kao posebno milosne. Sv. Terezija Avilska upućuje vjernike da u takvim situacijama imaju na pameti da „*prvo što Bog učini na svojim prijateljima kad postanu slabi, jest to da im daje snage i oduzima strah pred trpljenjem*“.

BLAŽENIJI OD BLAŽENE

Marija je proglašena blaženom „*jer je povjerovala*“ da će roditi Sina Božjega i tako postati Bogorodica. I tu je temelj njezina dostojanstva i veličine. Ali ne samo što je rodila, nego prije svega što je vjerovala. I tako postala uzor svim vjernicima koji po svojoj vjeri mogu postati sretniji i blaženiji od nje. To nam je izričito potvrdio Isus kad je ushićena žena slušajući njegov govor o Bogu uskliknula: „*Blažena utroba koja te nosila i prsi koje si sisalo!*“ On je na to odgovorio svima nama vjernicima utješnim riječima: „*Još su blaženiji oni koji slušaju riječ Božju i čuvaju je!*“ Zato je Blagovijest svetkovina vjerničkog dostojanstva i ponosa.

Marko BABIĆ

Nova godina po Mariji

Oslikavajući prizor Blagovijesti, umjetnici su rado prikazivali početak kršćanske nove godine (25. ožujka) na likovnim djelima. Pomirenje između Boga i čovjeka navijestio je anđeo Gabrijel kad je nebesku poruku prenio bl. Djevici Mariji. Otada počinje nova godina milosti Gospodnje, kršćanskim umjetnicima nadahnuće za stvaranje likovnih djela. Kao primjer opisan ćemo triptih Navještenja Gospodinova za oltar sv. Ansana u katedrali Uznesenja Marijina u Sijeni. Oslikan je jajčanom temperom i pozlatom na dasci (305 x 265 cm). Tekst na donjem dijelu drvenog okvira svjedoči da su je g. 1333. izradili *Simone Martini* (1248.-1344.) i *Lippo Memmi* (1291.-1356.): Simon Martini et Lippus Memmi de Senis me pinxerunt Anno Domini MCCCXXXIII. Pretpostavlja se da je Martini započeo oslikavajući središnji prizor, a Lippo dovršio dodajući dvojicu svetaca i četiri proroka.

TRI PRIVIDNA PROSTORA

Središnji prizor oslikan je prema evanđeoskom izvješčaju Lk 1, 26-38. Na njemu je vidljivo naglašen iznenađujući upad nebeskoga gosta u obiteljsku kuću u Nazaretu u vrijeme kada je Marija razmatrala o riječima

Svetoga pisma. Dok izgovara pozdrav, od anđelovih usta do Marijina uha teku slova kao sunčana zraka: Ave, gratia plena, Dominus tecum (Zdravo, milosti puna, Gospodin s tobom). U tom trenutku, Marija se smela, kako piše Evanđelist, a prikazano je na oltarnoj pali, i stala razmišljati kakav bi to bio pozdrav.

Sudionike neobična susreta Martini je smjestio u tri prividna prostora koja omeđuje drveni okvir trima šiljasto-ovalnim gotičkim lukovima. Da bi naglasio linearnu simetriju, anđela i Mariju postavio je ispod krajnjih lukova, dok je u središnjem, širem i višem, kao u međuprostoru, naslikao anđelčice i goluba u luneti, a vazu lilijsku pri dnu na mramornu podu. Da bi uspostavio vidni i govorni odnos između Božjega glasnika i odabrane Božje službenice, Martini se ugledao na sakralnu ikonografiju svoga doba. Odjeven u bijelu haljinu s prugastim plaštem, ovjčan maslinovim vijencem i zlatnom krunom iznad čela, anđeo raširenih zlatnih krila dolazi s istoka,

od granuća. Da je upravo pristigao, svjedoči prugasti plašt koji se vijori za njegovim letom. U lijevoj ruci pridržava maslinovu granu, simbol mira, a kažiprstom desnice pokazuje prema nebu gdje osam anđelčića tvore krug oko goluba, znaka Duha Svetoga, po kojemu će se dogoditi bezgrešno začeće. Nasuprot anđelu, na zapadu, Gospa sjedi na svečano izrezbarenu prijestolju, iznenađena dolaskom nebeskoga gosta. U crvenoj haljini, ogrnuta modrim plaštem, povlači se prema naslonu preko kojega je prebacila prekrivač. Desnicom prihvaća plašt kao da želi prekriti lice, a u ljevici pridržava knjigu Svetog pisma. Između anđela i Gospe postavljena je pozlaćena vaza bijelih ljiljana, simbola čistoće i nevinosti.

PROŠIRENJE

Pozlaćeni ukrasni obrub na haljini i ogrtaču tako se ovija oko Marije da omeđuje njezin vitki lik. Dok joj zlatna kosa, pokrivena bijelim velom, oblikuje izduženo punašno lice, poluotvoren pogled samo što nije pročitao poruku, a zatvorena usta kao da čekaju izreći odlučni pristanak.

Blago nakrivljena glava prema desnom ramenu sa zvjezdastim ukrasom, ovjenčana zlatnom aureolom, pokret desne ruke kojim podiže plašt pod vratom, kao i spuštenu lijevu ruku kojom pridržava knjigu, očituju Marijinu predanost u volju Božju. Kontrastna igra čiste modre i crvene boje na zlatnoj podlozi, koju je Martini vješto koristio, daje dojam tajanstvenosti cijelom prizoru. Središnji motiv proširen je dodacima s prikazima mučenika sv. Ansana (Sant' Ansano), zaštitnika Sijene (248.-304.),

koji se slavi 1. prosinca, i sv. Margarite Antiohijske (275.-290.), koja se slavi 17. srpnja. Likovi su postavljeni, bez suodnosa s glavnim prizorom, kao oslikani kipovi u crkvenim nišama.

Iznad središnjeg motiva goluba s anđelčićima, nekoć se nalazio medaljom s likom Boga Oca, koji se s vremenom izgubio. Desno i lijevo, iznad lukova, u okvirnom dijelu, četiri su medaljona s likovima starozavjetnih proroka (Jeremija, Ezekijel, Izaija i Danijel), koji su najavljivali Spasiteljevo rođenje.

OD KATEDRALE DO GALERIJE

Triptih je naknadno prenesen u baziliku sv. Ansana u stari dio Sijene, u Castelvecchio, a Francesco Vanni (1563.-1610.) izradio je za katedralu g. 1596. novu oltarnu palu u baroknom stilu. Prema inventuru iz g. 1741., stara slika još je bila na oltaru u bazilici, u blizini glavnih vrata, a u međuvremenu je postala vlasništvo toskanskog vojvode Ferdinanda III. (1769.-1824.). Kolekcionar Tommaso Puccini (1749.-1811.) posredovao je da od 1. siječnja 1799. postane vlasništvo njegove galerije, danas Galleria degli Uffizi u Firenci.

Ugledajući se u bizantsku sakralnu umjetnost, Martini je Navještenje prikazao, idealizirajući prirodnu ljepotu, prema zakonima gotičkog slikarstva. U kompoziciji je prvi put primijenio vodoravnu postavu figura u talijanskoj umjetnosti, pa se slika smatra jednom od najvrednijih dijela talijanske gotičke likovne umjetnosti, jer je kasnije utjecala na mnoge slikare.

Ante Branko PERIŠA

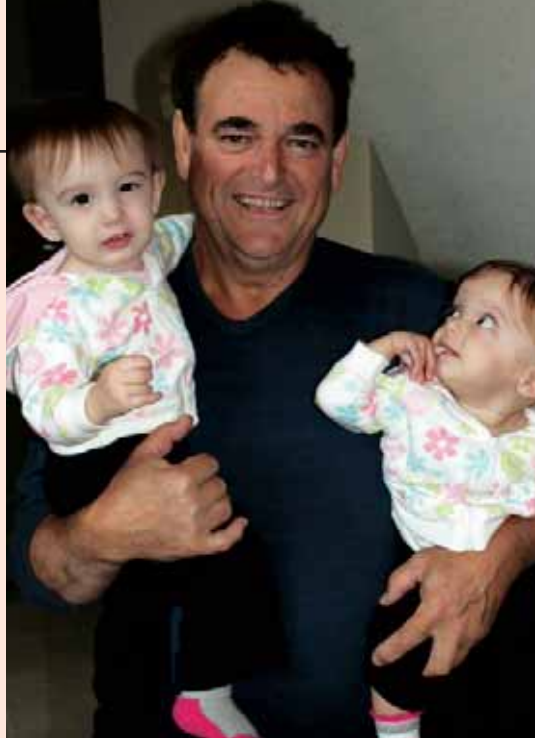

Preko trnja do zvijezda

Svakom većem nastupu kao i životnom događaju prethodi opsežnija priprema. Što je veće slavlje, predradnje su zahtjevnije. Uskrs je najveći blagdan, pa nam je za nj potrebna i veća priprema negoli za ijedan drugi blagdan. Stoga je korizma prigoda za pripravu i popravljavanje svega onoga što nas razdvaja od punine i jedinstva s Kristom. Nitko nije bez grijeha ni mana. Krist, koji je za nas umro, uzeo je na se naše grijeha. Oslobodio nas je vječne smrti i pripravio nam put u vječno kraljevstvo.

SLIJEDIMO KRISTA

Isus je znao dobro što je u čovjeku. Došao je na svijet ne preskočivši ni jednu fazu ranoga embrionalnog razvoja. Rodio se od Majke. Bio je dojenče, malo dijete, dječak, adolescent, mladić i zreo čovjek. Trideset godina živio je skrovito, a potom počeo javno djelovati. Na početku javnog života otišao je u pustinju. Što je ona za njega značila i zašto mu je trebala, najbolje zna on sam. Poznato je da športaši prije nastupa ostaju u karanteni, prije operativnog zahvata treba napraviti pripreme. Prije pristupanja na svete sakramente potrebne su pouke. Od začeca do rođenja prođe devet mjeseci. Školovanje djece i mladih traje godinama, nakon osnovne škole, srednja, fakultet, poslijediplomski studij, ovisno za koja se zvanja pripremaju. U formaciji za redovnički život prolazi se kroz novicijat. Ono što je zajedničko

svakoj pripravi jest iščekivanje, odricanje, rad i ustrajnost. Pogled prema cilju osmišljava izazovni put.

POBIJEDITI SEBE

Korizma u koju smo ušli još je jedna prilika da pobijedimo sebe i napast koja je neminovna svakom koji hoda ovom zemljom, a koje nije bio pošteđen ni sam Isus. Tjelesne napasti su očite, bilo da se radi o prekomjernu uzimanju hrane ili o utaživanju nekih frustracija jelom. Dobije se višak kilograma, s kilogramima se pojave i bolesti, a i poteškoće funkcioniranja organa i organizma. Problem od kojeg se krenulo i dalje ostaje. Poziv na post poznat je mnogima. Dok smo u društvu zaručnika i na svadbi, ne posti se, kaže Isus, ali dođe vrijeme nevolje i kušnje, bolesti i muke, pretraga i analiza koje traže suzdržljivost od jela, bar dok se ne izvrši pregled.

ODRICANJE

Različite su stvari od kojih se vjernici u korizmi odriču. Jedan pacijent godinama se odricao pušenja tijekom korizme. U uskrсноj noći jedva čekao da zazvoni „gloria“, ne iz kreposti, nego iz želje da ponovno zapali. Držalo ga to godinama. Jednog Uskrsa dočeka „gloriju“ bez želje za cigaretom i tako se nakon niza godina uspije ostaviti pušenja.

Što nam najviše oduzima slobode i što nas razdvaja od Gospodina, prilika je upoznati i raščistiti tijekom korizme. U treba sebi postavljati prevelike zahtjeve, neispunjenje kojih nas može dotući. Malo-pomalo, korak po korak, uz stalnu svijest da smo samo slabi ljudi koji s Bogom možemo i nemoguće.

KORIZMA U OBITELJI

Za obiteljske ljude pozvane na suživot u zajedništvu korizma je prilika za oživljavanje obiteljske molitve i odmak od bezglave trke za onim što će se na kraju zajedno s nama pretvoriti u prah. U puku je običaj i hranom obilježiti slavlja. Na jugu se za Uskrs prave simnice, a na sjeveru pince. Mogu se kupiti u pekarama i trgovinama. Već u drugoj polovici siječnja „gladni“ kupac traži sirnicu. Nije Uskrs u jajima, sirnicama i zečićima, kao ni Božić u jelkama, svjećicama i sjajnim kuglicama. Već za blagdan Krista Kralja osvane grad okičen svjećicama. Slično je i s korizmom. U crkvama i prirodi trnje, a po izlozima jaja, pilići, zečići od čokolade...

Odgovornim roditeljima svaka korizma nova je prigoda za popravljnje propusta i popuštanja dječjim željama. Supružnicima je to prilika za prešućivanje onoga što drugoga vrijeda

ili da nađu nov način na koji će izbaci bujicu riječi koju je teško zadržati a da se bližnji ne utopi. Za svaki slučaj, vrijedno je i naučiti plivati u bujici te se nositi s kritikama koje nam svagđano upućuju oni koji nas vole, često ne birajući načina.

ZA ZDRAVI ŽIVOT

Zdravstveni odgoj. Neizbježna tema posljednjih mjeseci. Pokušala sam kolegi objasniti što je sporno u predloženu spolnom odgoju. Nered i nesuzdržljivost u spolnim činima, nepoštivanje cjelovitosti i svrhe spolnosti ne može donijeti zdravlje samo zato što zadovoljava porive. Razboritost i suzdržljivost, dvije su kreposti, koje, uz jakost volje, donose mir i red. Na roditeljima je prepoznati što je sporno u ponudenu spolnom odgoju te neprimjereno za odrastanje i sazrijevanje naše djece, od kojih očekujemo da sutra budu očevi i majke na svom mjestu. Spolnost je biser koji ima svoju školjku i svoju intimu. Pomozimo djeci očuvati njihove bisere za onu ljubav kojoj će se predati u cijelosti za čitav život, bilo u bračnom ili posvećenom životu.

VRIJEME JE KRATKO

Kada sagledamo izazove i sve što bi bilo dobro popraviti, vrijeme korizme postane kratko... Imamo čitav život vremena za popravljnje. Korizma nas uči da iza nje dolazi Uskrs. Na svijetu smo da Boga upoznamo i ljubimo, da mu služimo i u nebo sretno dodemo. I slavlja su dio života, a Uskrs je puno više od slavlja. On je naš cilj u konačnici. Neka nas korizmeni hod dovede do slave Uskrsa, koji vam od srca želim.

Danijela DE MICHELI VITTURI

Evandeoski izvještaji o ženidbenoj vezi između Marije i Josipa čovjeku našeg doba nisu sasvim jasni, pače se, na prvi pogled, čine proturječni. Za Majku Isusovu rečeno je da je "zaručena s Josipom" (Mt 1, 18; Lk 1, 27), koji se u Matejevu rodoslovlju spominje kao "muž Marijin" (Mt 1, 16. 19). I evanđelist Luka govori o Mariji kao Josipovoj "zaručnici" (Lk 2, 4-5). Osim toga, Matej za Mariju veli da ju Josip "ne htjede izvrnuti sramoti, nego naumi da je potajice napusti" (Mt 1, 19), kao da su već zajedno živjeli, i najposlije andeo ju naziva Josipovom "ženom" (Mt 1, 20. 24). Iz svega iznesenoga današnji vjernik može se zapitati, je li Marija bila Josipova zaručnica ili žena,

ŽIDOVSKO POIMANJE BRAKA

Da bismo pravo shvatili spomenute evanđeoske izvještaje, moramo poznavati obred sklapanja braka u židovstvu. U židovskom društvu, naime, ženidba se nije ticala samo mladića i djevojke koji će zasnovati brak, nego čitave obitelji. Nije ovisila jedino o mladiću i njegovoj volji, nego i o volji roditelja njegove djevojke kao i njezine braće. Budući da je otac u židovskoj obitelji imao ulogu svećenika, on bi svome sinu redovito izabirao i životnu suputnicu, a o njezinu ocu i o njezinoj braći ovisilo je hoće li ići za onoga za kojega je bila izabrana. Događalo se da bi sin na svoju ruku sebi izabirao ženu, na što obitelj nije blagonaklono gledala, dok djevojka, naprotiv, o svojoj udaji nikad nije mogla odlučivati sama, bez oca ili braće nakon očeve smrti.

U židovstvu se brak sklapao u tri vremen-ska odsjeka.

a) *Biranje zaručnika*

U prvom su se odsjeku izabirali budući zaručnici i o njima se dogovaralo. Dužnost je svakog Židova bila stupiti u brak, a međusobnog ophođenja među budućim supružnicima nije bilo. Stoga su ženidbu svojih sinova i kćeri pripremali roditelji, i to često dok su oni još bili djeca. Budući da je brak bio nešto veoma ozbiljno i ticao se cijele obitelji, ženidba se nije prepuštala nečijoj samovolji. Kako je djevojka bila dobitak u radnoj snazi obitelji u koju po udaji dolazi, za nju je trebalo njezinim roditeljima platiti naknadu.

b) *Zaruke*

Drugi korak prema sklapanju braka bile su zaruke. One su se sastojale od sklapanja ugovora, čime se obistinjavao raniji dogovor oko izbora budućih zaručnika. Ugovor su redovito sklapali roditelji dvoje zaručnikâ, čemu bi nazočili svjedoci i zaručničina braća. Po završetku bi se ugovor napisao, a pred Bogom bi ga zakletvom potvrdilo dvoje zaručnikâ (Tob 7, 16), čemu bi uslijedilo darivanje i isplata zaručničkog dara zaručničnim roditeljima. Sklapanje braka smatralo se dovršenim kad bi zaručnik doveo zaručnicu u svoju kuću. To je smisao onoga "prije nego se sastadoše" (Mt 1, 18) i "uzeti k sebi" (Mt 1, 20. 24). Predbračni odnosi u takvim okolnostima nisu se smatrali preljubom u pravom smislu riječi, kao što ni raskidanje bračnog ugovora nije značilo "rastavu" (Mt 1, 19) u punom smislu toga izraza. Ukoliko nije bila voljna ući u brak s dogovaranim zaručnikom, do trenutka sklapanja ugovora djevojka je mogla raskinuti dogovore. Međutim, kad su zaruke pisme-

nim ugovorom bile već sklopljene, ugovor je obvezivao obje strane, a zaručnike se nazivalo mužem i ženom. Kad bi se isplatio zaručnički dar, zaručnica bi pripadala zaručniku. Ako bi mu se nakon toga iznevjerila i s nekim se drugim upustila u spolne odnose, bila bi proglašena preljubnicom i kamenovana. Po sklopljenim zarukama zaručnici su imali pravo na potpun bračni život.

c) Svadba

Treći i završni čin sklapanja braka bila je svadba. Od zaruka do svadbenog dana zaručnica bi stanovala u roditeljskoj kući, a u međuvremenu bi se spremala za svadbu. Na svadbeni dan zaručnik bi sa svojim prijateljima uvečer krenuo u

povorci do zaručničine kuće, u kojoj bi ih zaručnica čekala sa svojom obitelji. Mladenci bi ondje primili blagoslov, nakon čega bi zaručnik proveo zaručnicu naseljem do svoje kuće. Na svadbenu svečanost okupili bi se članovi obitelji, a gozba bi trajala više dana, redovito čitav tjedan.

JOSIPOVA DVOJBA

Iako još nisu bili formalno vjenčani, Josip i Marija sklopili su zaruke. Da je Marija bila trudna s "nekim drugim", Josip se od nje ne bi mogao razići raskidanjem zaruka, a da Marija ostane nekažnjena. Stoga je "nije htio izvrnuti sramoti", pa evanđelje ističe da je "pravedan" (Mt 1, 19).

Budući da je Josip Mariju volio, a iznevjerila je njegovo povjerenje, naumio ju je napustiti. U javnosti bi time na sebe preuzeo odgovornost za dijete koje je imala roditi, jer bi svi bili uvjereni da je ono njegovo. Marija bi tako bila pošteđena kamenovanja, a Josip smatran bjeguncem koji ju je iskoristio.

Tumači Sv. pisma drže da je Josip bio upućen u ono što se s Marijom dogodilo. Ponaša se poput strozavjetnih pravednika koji su bili puni strahopoštovanja, kad bi se našli u blizini Božjeg otajstva. Kad je shvatio da je Bog na djelu, htio se povući, jer nije želio da ga smatraju ocem Djeteta začeta u čudesnim okolnostima.

Bez obzira je li Marija Josipova zaručnica ili žena, Crkva je (uz neznatne iznimke) uvijek vjerovala i svjedočila njezino trajno djevičanstvo, iako evanđeoski izvještaji o tome šute.

Petar LUBINA

Vrijeme trpljenja - vrijeme čišćenja

Tijekom korizme kršćanske su misli upravljene posebno na Isusa i njegovu muku... O životnom križu razgovarala sam s 86-ogodišnjom gospođom *Dragicom Zupančić*, koja se nije sustezala podijeliti s nama žalosti i tjeskobe svoga života. Posljednjih šest godina vezana je za postelju u udomiteljskoj obitelji.

- *Možete li nam reći koju riječ o svome životnom putu?*

- Rođena sam g. 1927. u Slavonskom Brodu. Na žalost, krivnjom liječnika, otac mi je umro u 33. godini, kad je meni bilo 11 godina. To ostavlja ožiljke u srcu. Mene i sestru mati je odgajala u teškim uvjetima. Stasala sam, zaljubila se i udala, ali je moj brak kratko trajao. Rastali smo se kad su mi bile 23 godine, a k tome sam bila trudna. Primljena sam g. 1950. u bolnicu na porođaj. Liječnik me pregledao i rekao: "Do dva dana rodit ćete zdravo dijete." No, porođaj se komplikirao. Dijete se zaglavilo. Babica je pozvala liječnika, ali se on nije pojavio. Bila je prinuđena sama obaviti težak porođaj, pri čemu je došlo do oštećenja djetetova mozga. To je ostavilo doživotne posljedice za njegovo zdravlje. Bio je usporen u pokretima, otežane komunikacije. Dala sam sve od sebe da mu se pomogne. Svoj sam život posvetila sinu Željku. Završio je za grafičara. Nije bio sposoban za vojsku, ali je morao u nju ići. I jednostavnije vojničke vježbe nije mogao izvoditi, na što

su ga zapovjednici prisiljavali. Kosti su mu bile krhke i uvijek su ga boljale. Iako je rekao da ga bole noge, natjeran je na vježbu. U bolnu preskoku svega 25 cm visoka kolčica, pao je. Noga mu je pukla ispod koljena, na što je uslijedilo dugotrajno liječenje.

- *Je li konačno probodao?*

- Dospjeli smo u Zagreb, gdje je prohodao zahvaljujući zalaganju dobra liječnika, ali je u kostima uvijek imao bolove. Oženio se. Nisu mogli imati djecu. A moje nevolje su se nizale. Preuzela sam brigu o majci oboljeloj od karcinoma. Umrla je u 66. godini.

- *A što je Vas dovelo u dom?*

- Oboljela sam od iste bolesti kao i mati. Imala sam tešku operaciju. I kamenac u bubregu mi je zadavao strašne boli. Prije 6 godina, jedne noći našla sam se u bolnici, ne znajući kako sam u nju dospjela. Doživjela sam teži napad. Pokretnost mi je svedena na minimum. Poslije operavka u bolnici, smještena sam u ovu

sobu u kojoj sam već 6 godina. Pomoću hodalice krećem se jedino po sobi.

- *Je li Vas sin posjećivao?*

- Dolazio bi jednom u mjesecu, iako mu nije bilo lako. Žena mu se teško razboljela i umrla prije dvije godine. To ga je shrvalo. Obećao je doći nakon njezina pogreba, a nije dolazio ni zvao. Mislila sam da nema novaca za put. Prošlo je 14 dana od snahina pogreba. Došao k meni policajac u civilu i vrlo me pažljivo pitao, imam li sina u Zagrebu izgovarajući njegovo ime i prezime te godinu starosti. Potvrdila sam da imam i da je to on. Oštra strijela prostrujala je u tom trenutku kroz moje srce i cijelo tijelo. Slutila sam zlo. Rekao je: "Gospodo Dragice, žao mi je, ali Vas moram obavijestiti da je Vaš sin Željko nađen mrtav u stanu već nekoliko dana. Susjedi su primijetili da se svjetlo ne gasi noćima i da se ne pojavljuje vani. Pokušali su ga dozvati, ali bezuspješno. Pozvana je policija i pronašla ga mrtva. Vi morate odlučiti što će s njime učiniti." Odlučila sam neka ga dovezu u Brod i pokopaju u moju grobnicu. Tako ćemo biti zauvijek zajedno.

- *Vi zapravo patite cijeli život!?*

- Puno sam teška u životu prošla: djetinjstvo bez oca, rastavu od muža, samohrana majka bolesna djeteta, njegovanje bolesne majke, pa svoje teške bolesti. No, moja je najveća bol sinova smrt...

- *Vidim da se brabro nosite sa svim tim.*

- Kad se osamim, duša pati a oči plaču. Volim kad mi netko dođe i sa mnom o životu razgovara iskreno, bez glume i kakva uljepšavanja. Prvi put Vas u životu vidim, a učinili ste mi dan lijepim.

- *A što je s Vašom vjerom, ako smijem o tome pitati?*

- Ja sam Vam katolkinja. Brat moga djeda, očev stric bio je franjevac i gvardijan u franjevačkom samostanu u Celju. Krštena sam, krizmana, išla u crkvu, pjevala u zboru kod franjevaca... Voljela sam svibanjske pobožnosti u župnoj crkvi. Najdojmljivije mi je bilo kad se pjevala pjesma *Zdravo, Djevo*. Naš tutor tada bi, iz svega grla, pjevao, da odjekuje cijela crkva, osobito pripjev: *Rajska Djevo, Kraljice Hrvata...* Znete tu pjesmu?

- *Znam, znam...*

I zapjevam prvu kiticu, a gđa Dragica mi se pridruži i kod pripjeva *Rajska Djevo, Kraljice Hrvata...* pojača svoj jedva čujni glas te oduševljeno podigne obje ruke uvis. Zacaklile se oči i ozarilo lice.

- *O, niste zaboravili tu pjesmu...*

- Nisam, iako sam se u doba djevojaštva u vjeri malo izgubila. Na jednom hodočašću u Rim, takla su me dva prizora: divno isklesane skulpture Marije s golim, tek rođenim, djetetom Isusom u naručju i Marija Žalosna s mrtvim Sinom na krilu. To me zadivilo i potreslo, ostalo nezaboravno. A otkad mi je sin umro, neprestano razmišljam kako su ljudi raspeli Isusa. To me vrlo žalosti.

Poistovjećujem sebe s Marijom i pokušavam se tješiti njezinom bolju.

- *Isusova patnja i smrt na križu kao i Marijina bol podno križa, i nama daju snagu u našim bolima. I Vi svojim trpljenjem dopunjujete Kristove muke. Ono je i Vaše čišćenje za vječnost. Ostanite tako strpljivi, i neka Marija, Utjeha žalosnih bude uz Vas!*

- Hvala Vam! Dodite još koji put dok ne umrem! - rekla je gđa Dragica.

Nedjeljka ANDRIĆ-NOVIC

Sveta vjera

Emanuela me dočekuje s porukom, da se žurno javim baki.

- Jeli živa, zdrava? Što je tako žurno?

- Živa je i zdrava, samo da se javiš.

Gospode, kakva poruka, živa i zdrava, a žurno! Može biti od onoga da joj susjedov mali nije rekao "Dobro jutro!" do tko zna čega. Bilo što bilo, ona je stvorena da me isprepada. Ipak, nikad se ne zna, nazvala sam je što sam prije mogla. Kad smo završile s uvodom, rekla sam:

- Prijedi na stvar!

- Kaži ti meni, vrebaju li na mene?

- Bako?!?

- Smijem li ja primiti od susjeda Marka dva jaja i reći mu da mi nacijepa drva?

- Kakvo je to pitanje?

- Ako ja primim od njega jaja i on meni nacijepa drva, to znači da će mi i ove godine pomoći obrati grožde i masline.

- To se zna! Pa to smo oduvijek radili, što sada tu treba biti pametan?!

- Je li, a kad ja njega budem trebala prijaviti da kod mene bere masline kao da je najamni radnik i na to još budemo trebali plaćati porez - onda to nije kao što smo oduvijek radili!? Onda je to nešto drugo! A kako ja ne mogu ovdje živjeti bez pomoći susjeda Marka, a neću k vama u grad - hoću umrijeti ovdje - onda je to nešto treće! Vi ste pametni, imate škole u te se stvari razumijete pa mi kažite, je li meni moj susjed Marko i dalje moja desna ruka, prijatelj i dobročinitelj ili ćemo on i ja odsada trebati živjeti svak za sebe kao

da se ne poznajemo, a ne da se ispomažemo? Čitav život međusobno se pomažemo, živimo kao da smo jedna obitelj, kao što si i rekla - kao i dosad. I tko to sve može znati kako mi živimo i kako se pomažemo ako netko iz prikrajka ne vrebna na nas?

- Bako!!!

- E, bako. Javlaju li se to ona stara vremena? Raspitajte se, pa mi javite!

- Svašta!

Tuče ona osamdesetšestu, donedavno je bila bistra u glavi. Taj naš susjed Marko je Bogom dan čovjek. Uz njega baka može ostati sama na selu. Što ima ona - to ima i on, što je njegovo - on to s njome dijeli. Dobro nama, dobro njemu, dobro baki. Ovaj me razgovor poljuljao. O čemu ona to razmišlja, što se to njoj sve vrti po glavi?! Zar je prestala prebirati zrnca krunice i zazivati Majku Božju, moliti za nas žive, za obraćenje nevjernika, za mir u svijetu i još toliko toga što zna uključiti u svoju molitvu?! Uvijek joj kažemo da je nama dobro i da smo sretni jer znamo da nas prate njezine molitve. Da su to krila koja nas drže.

Naravno da sam odmah to priopćila Romeu. Na moje veliko iznenađenje, ostao je miran:

- Što se čudiš?! I čemu se čudiš? Zar ne vidiš, zar si slijepa, vidiš što se sve događa?! Plaši se baka, normalno je da se plaši, i ja se plašim. Tko se pametan ne plaši ovoga svega što nam se nameće?! Baka ima pravo! Ubrzo će morati zvati Europsku Uniju i pitati smije li naleći kokoš, pustiti je da u dvorište izvede piliće, smije li sa susjedom popiti kavu...

- Pretjeruješ!

- To si mi isto rekla kad sam ti prije nekoliko godina govorio da će do koju

godinu zajednicu dviju žena ili dvaju muškaraca proglasiti brakom i da će im se još k tome davati djeca na usvojenje. Smijala si se kako ludo zborim, da se zna što je brak i kome djeca pripadaju!

- Smijem se i sad tome. Odnosno, da pravo kažem, plaćem!

- Plaćem i ja. Plaćem nad svojom djecom i unučadi, čega se sve neće nagle dati i naslušati, što im se sve neće nametnuti. Ne razumijem kako jedan kršćanin može ostati miran na sve ovo što se događa.

Dobro je rekla jedna moja kolegica kad je odlazila u mirovinu. Mi smo svi očekivali od nje srceparajući govor, da žali što nas napušta, ipak je s nama u prosvjeti prošla mnoge godine. Rekla je: "Dragi moji kolege i kolegice, ja vas žalim. Žalim vas što ostajete. Spalite na niske grane. Prava su vam nika-kva, obveze ogromne. Radit ćete i govoriti ono što vam se nametne, bez obzira kosi li se to s vama kao ljudima i kršćanima."

- Neka vam bude prema vjeri vašoj! - trgnuo nas je glas naše Emanuele.

- Vjera naša? Gospe naša, daj nam zrnce vjere, da rasturimo crne oblake koji se nad nas nadvijaju. Kako brzo zaboravismo na tebe, Majčice!

- Hoćeš ti, znam ja da si ti na nju zaboravila! Ja nisam, ne zaboravljam ja da je Gospodin viši od svega, da je Gospa zaštitnica i Kraljica hrvatskog naroda. Ne, ne, ja toga ne zaboravljam!

Iz sve snage na to je zapjevao:

*Najvjernija Odvjetnice,
na braniku stoj,
čuvaj našu svetu vjeru
i hrvatski dom!*

R. T.

„Čuvaj, Majko, Ti, grad senjski...“

Ispod zelenog ruha, optočena platinastim sjajem kamenja, na dlanu ispružene desnice starca Vratnika vidim drgocjenost kao netom izvadenu iz plavetnila Jadrana. Prilazeći gradu svog ishodišta u vapnenačkom kršu, oplemenjenu zelenilom nade i opstanka i mojih preda, što ga otimahu snazi bure koja ni u srpnju ne prestaje puhati, zadivljen pogled sve je bliže znamenju starčeve ljevice što obogatiše ženski imenar Nehajkom, ali i Rašeljkom što raste uokolo kockaste utvrde, kao i Senijom.

To je Senj, grad glagoljice i glagoljskog bogoslužja od g. 1248. do danas, glagoljske tiskare Blaža Baromića i Silvestra Bedričića, sjedište biskupije stoljećima, uskočko uporište i trgovačka luka do sredine 19. stoljeća. Ne čudi stoga što su ovdje rođeni brojni hrvatski književnici kojih očevi trovaše u gradu pod Nehajem.

Mnogi znameniti profesori djeluju na senjskim školama, a na Filozofskom i Teološkom učilištu u sjemeništu odgojiše se brojni svećenici koji još žive i službuju.

Vjernici će i danas isповijedati svoju vjeru jer je Škapulero, Majka Božja Ribarska koju Senjani osobito časte i njoj se utječu, Djevici Boga i ljudi, kao svojoj neimenovanoj zaštitnici od davnina. Kada je kapetan Ivan Lenković dao

porušiti sve crkve i samostane izvan gradskih zidina, zbog opasnosti od Turaka, a čija je povijest zauvijek uzidana u zidine tvrđave Nehaj g. 1558., dao je “Sred grada u kamenu Senju...” sagrađiti crkvu i samostan sv. Franje. U toj su crkvi pokapani uskoci, “uskršli Makabejci”, kako ih nazvaše papa Grgur XIII.

Unutrašnjost crkve krasili su i brojni oltari. Jedan od njih bio je i oltar Majke Božje Karmelske s istiomenim kipom te, kako navodi znameniti Senjanin Pavao Tijan, “pobožnost prema toj Majci Božjoj uvedena je 1863.”

Povezanost je još i više rasla nakon njemačkog bombardiranja 1943. Crkva je srušena do temelja, a u ruševinama pronađen neoštećen kip Majke Božje Karmelske. Od crkve ostao je oštećeni zvonik, a senjski duh tada ispjeva pjesmu: “Kad će doći opet vrime ono/ da sa Sv. Franje čujem zvono...” koju i danas pjevamo. Kip je otada u senjskoj katedrali posvećenoj Uznesenju Marijinu. I sad vidim njen oštećeni kažiprst koji nas upozorava, ali i oživljava sjećanja na bakinu ruku koja dotiče njene skute pa me zamenjuje znakom križa. Za sve velike blagdane bio bi Njen kip u središtu crkve iskazujući joj i tako posebnost. Ni danas neće Senjani napustiti crkvu a da ne dotaknu Karmelicu, a u prolasku ispred crkve svagdano ući, doći do Nje jednostavno je pozdravljajući ili upućujući svoje molitve...

Povijest kipa vrlo je zanimljiva. Predaja hoće da su ga izvukli ribari iz vrulje u blizini pristaništa sv. Ambroza. Nekad su kip ribari vozili poratom u barkama, a potom išli ulicama grada.

Ovi ljudi, što ostaše „...u kamenu Senju...“, ne prihvaćaju promjene koje

narušavaju očuvane i ustaljene običaje, stoga bi ih trebalo bolje osluškiavati i uvažavati... (Gospa će oprostiti neznanje, ali vjernici što usčuvaše običaje teško prihvaćaju promjene.)

Pogled na Njen prst vraća me u djetinjstvo...

U džepu reverende imao je pop Banić uvijek bombona za nas djecu.

Za jednog od posljednjih posjeta biskupa Burića Senju poslao me tata da mu odnesem senjske armuline. Već nije gotovo ništa vidio, ali blagi pastirski osmijeh i ruke s krunicom te glas koji mi govoraše o mom djedu imenjaku, čujem i sada.

Naše vjeroučiteljice bile su sestre Srca Isusova. Uz s. Benignu naučih pjevati psalme kao i moliti za duše u čistilištu. Voljela bih prolistati albume koje je dugogodišnji senjski župnik Frković marljivo uređivao lijepeći fotografije koje su nezamjenjiv dokument svetkovina.

Zvona sa zvonika pozivaju...

Hodajući prema katedrali već čujem basovsku dionicu saroslavske mise "Gospodi pomiluj...", osjetim miris

tamjana i vidim štap krbavskih biskupa u ruci ovogodišnjeg predvoditelja slavlja.

Na trgu ispred katedrale mnoštvo iščekuje zavjetni ophod gradom.

Svom osmogodišnjem sinu pričam kako sam nekad išla s ostalim djevojčicama ispred kipa u bijeloj haljinici koju mi šivaše mama, potom kao članica katedralnog zbora iza kipa. Danas ćemo na kraju zavjetne procesije častiti našu Karmelicu pjevajući: *"Amo, amo, o kršćani, Majci svake svetosti, ... Čuvaj, Majko, Ti grad senjski..."*

U molitvi sam povezana sa svima koji slave Karmelicu, ali i u jednoj od 1166, koliko ih u našoj domovini ima posvećenih Mariji, a to je i zavjetna crkva sv. Marije od Arta koju ćemo pohoditi na Sv. Roka, nakon što za Veliku Gospu hodočastimo Majci Božjoj od Krasna. (Da je tako, imam potvrdu u svojoj široj obitelji jer moja baka Senjkinja, Varošanka, upozna za jednog hodočašća mog djeda, Baščanina.)

Oko crkve je Park senjskih književnika, a do crkve, bista Vjenceslava Novaka sa stihovima: "Da, Senju, moj; što mi je majka u krugu mile mi svojte (...), to si mi ti, Senju moj, u lijepom obitalištu hrvatskoga mi roda; ustraj, Senju moj, bit ćeš živ, bit ćeš mlad, bit ćeš sretan!" Upravo oslušujem obnovljeno zvono Sv. Franje pa se ispunila želja Novakova rodaka zapisana u pjesmi koju ćemo i danas zapjevati: "...da sa Sv. Franje čujem zvono(...)/

Senjana će uvik ostat klica, čvrsta kaj na Nehaju Fortica,

ona nama daje nade da će mo prebolit jade, o moj Senju grade..."

Mihovila ČEPERIĆ-BILJAN

(II. nagrada za prozni tekst među odraslima)

Veronike iz Hitlerova Reicha

Otrprikle u mjesecu ožujku, prema dugogodišnjoj navadi, naši težaci kretali su na put prema Podgori, da kopajući zavrijeđe za svoje trudodane nešto novca, a ponajčešće da donesu mišić maslinova ulja - kao začim. Na tzv. "Stazi" na pogled Podgore, g. 1941. dočeka ih njemačka straža. "Vi nosite motike na ramenima, a puške su vam u busenju sakrivene. Vi ste partizani... Sie Partizani smrt!" I sve njih 15-ak odvedoše u Ljubuški. Nakon ispitivanja, a i uz pomoć rodaka i prijatelja ustaša iz Imotskoga (tako sam ja slušao od pamtilaca-suvremenika!), sve su ih otpustili kućama, osim moga brata Ante. Vjerojatno - jer je on naučio reći koju riječ na njemačkom - zadržali ga i zadužili za izdavanje municije, jer se tamo miniralo za proširivanje logora. Nakon nekoliko dana - eto kontrole i za brata Antu nevolje. Pronašli i "optužili" ga da nedostaje nekoliko paketića - kapsula za paljenje mina. Ni opravdanje niti kakvo pomnije prebrojavanje - nije dolazilo u obzir. Nakon nekoliko dana što su protjecali slijedilo putovanje - dugo i predugo, za Njemačku. Ali netom se naši susjedi vratise iz Ljubuškog, majka se već odučila poći u Ljubuški. Bila je u snazi života - te pješice - preko Krivodola i Imotsko-bekijskog polja u Ljubuški - banula pred logor. Stražar na nje-

mačkom - što hoće, koga traži? Ona: Ante Čagalj! I ubrzo se nadoše. "Majko, nećemo na ovoj čistini gdje nas promatraju i slušaju. Evo, hajdemo na skale, ovdje je jedan bunar!" Tako nam je nakon povratka kazivala. "Izvadila ja našega domaćega kruha, pršuta i tikvu vina... Ante, reci ti meni po duši - što si ti to skrivio?" "Majko, nemam ti ja ništa reći ni dokazivati. Pravedan sam kao Krist Gospodin u stvari zbog koje me optužuju..."

Majka se vratila utješena i poprilično zadovoljna. Dobro sam upamtio kako je naglasila kad se vraćala: "O kako su me Turkesije gledale!"

Preko Čapljine, Zenice, Beograda - Ante završi u blizini njemačkoga grada Münstera u sabirni logor. S njime bio i Drago Prka iz Studenaca. Protjecale mučne ratne godine. Nismo znali je li živ ili mrtav. Sestra naša Štefanija (tetka Mara, nakon povratka iz Amerike, kad

se u brata Marka rodila kćerka, htjela da joj nadjenu moderno ime Štefaniya) na blagdan Gospe Rozarice g. 1944. zavjetovala se - neka Gospa naša dade znak, je li brat živ ili mrtav i na golim koljenima - oblizla - po ondašnjem makadamu cijelo Šematorje. Župnik don Ćiro Žamić i stariji ljudi - gledajući kako joj krv teče iz koljena- rekoše joj: "Dijete, digni se, hodaj, ne moraš na koljenima klečati - pozledit će ti se rane, dobit ćeš otrovanje i dočekat ćeš, ne daj Gospe, teških nevolja! Gospa će uslišati tvoj zavjet!" Izdržala je, ostala zdrava, rane isprane rakijom nisu se pozledile...

I drugi dan nakon blagdana Gospe Rozarice, dobro se sjećam, bili smo pred kućom, u našoj "Rupi" u Čagljima, kad eto ti Joze Jurine (udovice pok. Jure kojega su kao domobrana smakli partizani na području Širokoga Briga) došla iz Grabovca - tamo je bila naša medovačka zadnja pošta - pa će: "Mare - pripremi muštuluk!" I na ruke naše matere - dopisnica iz Njemačke: "Draga majko, ja sma živ i zdrav, ne brigajte se više... Ante."

I g. 1945. stiže nam logoraš brat s obiljem darova. Osobito je razveslio tetka Jozu "Amerikanca" - obdario ga s nekoliko pari hlača njemačkih časnika. Meni lijepu dječju sametnu kapu i športske gaćice... U đaćkom domu u Imotskom, kad sam ih napokon dao na pranje, ukrala mi ih pralja. Znam, zadržala ih za svoga, inače draga prijatelja, Kujundžića, odmilja smo ga zvali "Kujica". Što mi učini, oprosti joj, Bože! Nakon toga nisam više imao nikakve gaćice...

A najdraže svima nama bio je dar sestri - glava od šivaće mašine marke Phoenix. Prije nego smo mu išta spome-

nuli sestrin zavjet Gospi Ružarici - priopćio nam je kojim putem je njegova dopisnica iz Njemačke stigla u naše ruke. "Kad bi logorska straža otišla na ručak - brojčano se smanjivala - Njemice (žene ili djevojke, možda i udovice onih što su postrijeljani i pokopani u splitskom groblju Lovrinac) - približila bi se pokoja i čistu dopisnicu gurnula ispod žice - logorašima na raspolaganje - a možebitno napisane i adresirane uzela bi i predala Međunarodnome Crvenom križu! Dakle, prava imenica označnica koje te brojne bezimene žene zauvijek zavređuju jest - da su prave Veronike. I brat naš Ante, hvala Gospodinu, i nije baš loše proveo dane u logoru - bio je u sanitetskoj službi, kao pomoćnik bolničar. Donio je veliku limenku masti za liječenje rana. Naši pastiri i pastirice iz Čagalja, kao i iz susjednih Jukušića, kad bi razbili palac (jer kuća je bila oskudna) došli bi po tu zaista učinkovitu mast - koju su učinili najveći specijalisti vojne medicine. Svi su zahvaljivali bratu koji je taj lijek donio iz Njemačke.

I na kraju, navodim, ne izmišljam niti najmanje kanim u najneznatnijoj nakani uljapšati ovo dokumentarno štivo spominjući Gospinu suzu, ljekovitu biljku - koju ste već reklamirali u listu "Marija". Dorbo se sjećam kad sam bio dječak i ako bi slučajno - a nije se to događalo baš rijetko - ranio palac (ja i svi mi, iz našeg susjedstva), po uputi naših starijih, išli smo u Dočić ispod kuće i među kamenjem ubrali listić Gospine suze, malo ostrugali od njegove prirodne pokrovice, stavili na ranu - i bilo učinkovito. Sve što rekoh i navedoh - živa je živcata istina!

Marijan Ivan ČAGALJ

Po križu do sreće

Dok se pripravljamo na proslavu Kristove smrti i uskrsnuća, pozvani smo Kristu postajati što sličniji, kako bismo s njime za Uskrs započeli novim životom. Stoga nam korizma može biti veoma korisna kao vrijeme tijekom kojega ćemo što dublje zaroniti u Krista: da idemo njegovim putem koji je zapravo put prihvaćanja križa drugih ljudi i što obilnije prožimanje njegovim Duhom ljubavi i sebedarja.

1. MOLITVA U MASLINSKOM VRTU

Ode malo dalje, pade ničice te se pomoli: "Oče moj! Ako je moguće, neka me mimoiđe ovaj kalež! Ali neka ne bude moja, nego tvoja volja!"

(Mt 26, 39)

Uočnica je Velikog petka. Isusa čeka sutra križ i na njemu sramotna smrt. Tko će sve to izdržati?! Zato se Isus povlači u Maslinski vrt i moli.

Našli smo se u gospodarskoj krizi, a ona je proizišla iz duhovne. Nije zgodno bez radnog mjesta, a kako je tek onima u kreditima, zatim umirovljenicima i siromašnjima...? Gospodarstvo se ne može tako lako oporaviti, jer je ono povezano s lošim gospodarskim stanjem u čitavu svijetu.

Dok razmatramo o Isusovoj molitvi u Maslinskom vrtu, po Marijinu zagovoru molimo za one koji, uslijed gospodarske krize, proživljavaju teške trenutke, osobito za mlade bez radnih mjesta: da vjeruju da ih Bog nije napustio i utjehu

nađu u molitvi kako ne bi izgubili volju za život.

Očenaš, 10 Zdravomarija i Slavaocu

2. ISUSOVO BIČEVANJE

Kad Pilat vidje da ništa ne koristi, nego da biva veći metež, uzme vodu i opru ruke pred svjetinom govoreći: "Nevin sam od krvi ove! Vi se pazite!"

(Mt 27, 24)

Pilat ne želi preuzeti odgovornost za Isusa, ali se vlasti ne odriče. Krivnja se redovito gleda svaliti na druge. Od Edenskog vrta do dana današnjega. Promičući svoje prohtjeve, obnašatelji hrvatske vlasti pozivaju se na povjerenje svojih birača, ali za njihovo dobro kao da im nije stalo! Mjesto da rješavaju probleme građana koji su im povjereni, oni izmišljaju i nameću nove namete. Odakle ih podmiriti, ako toliki ni za život nemaju?!

Dok razmatramo kako Isusa bičuju, po Marijinu zagovoru molimo za ljude na vlasti: da ostave probitke svoje i svojih stranaka te budu svjesni gospodarskih teškoća i ulože sve snage kako bi ih što prije riješili na dobrobit svih.

Očenaš, 10 Zdravomarija i Slavaocu

3. KRUNJENJE TRNOVOM KRUNOM

A vojnici spletoše vijenac od trnja i staviše mu ga na glavu; i zaogmuše ga grimiznim plaštem.

(Iv 19, 2)

Sramotna smrt na križu između dvojice razbojnika kao da nije bila dovoljna! Trebalo je Isusa još i ruglu izvrnuti. Zar on, kao i svaki drugi, nema svoje dostojanstvo?!

Nakon osamostaljenja suvremene hrvatske države, bili smo uvjereni da smo

svoji na svome te se ponadali konačnoj sreći i blagostanju. Međutim, mjesto da rješavaju probleme i rade na dobrobit svojih građana, hrvatski obnašatelji vlasti kao da se trude uništiti sve vrednote koje su nas očuvale i nametnuti nam drukčiji svjetonazor...

Dok razmatramo kako Isusa krune trnjem, po Marijinu zagovoru molimo za obnašatelje hrvatske vlasti: da vode računa o boljitku naroda i Domovine, mjesto da pokazuju svoju moć i silu.

Očenaš, 10 Zdravomarija i Slavaocu

4. ISUS NOSI KRIŽ NA KALVARIJU

Oni na to uzmu Isusa. A on, noseći svoj križ, uzide na mjesto zvano Lubanja, hebrejski Golgota...

(Iv 19, 17)

Bez križa nema života. On nije mimoišao ni Isusa, pa neće ni nas. Ako Otac nije poštedio svoga Jedinorođenca, zašto bi poštedio nas?!

Svaki čovjek duboko u srcu nosi čežnju za srećom, ali nju u punini na zemlji nije moguće dosegnuti. Jedino nas može ispuniti i usrećiti ljubav, ali nje nema bez križa. Kao ni ruže bez trnja. Stoga čovjek u potpunosti može biti sretan jedino u Bogu.

Dok razmatramo kako Isus na Kalvariju nosi križ, po Marijinu zagovoru molimo za bolesne, nemoćne, osamljene i zapuštene: da osjete potporu u ljubavi i blizini svojih ukućana, rodbine i prijatelja.

Očenaš, 10 Zdravomarija i Slavaocu

5. ISUS UMIRE NA KRIŽU

Tada Isus viknu jakim glasom: "Oče, u ruke tvoje predajem dub svoj." To reče i - izdabnu.

(Lk 23, 46)

Došao je napokon čas. Isus umire na križu, čime pokazuje vrhunac svoje ljubavi prema Ocu i ljudima. Tek će zatim uslijediti sreća, i to zauvijek!

Čovjek je od Boga došao, njegov život u Božjoj je ruci, a Bog je napokon čovjekovo konačno odredište. Čovjek je tako usmjeren na Boga: što je njemu bliži, bit će sretniji i zadovoljniji, a što je od njega udaljeniji, to je nesretniji i nezadovoljniji. A koliko smo na Boga usmjereni, najbolje se vidi po tome koliko u svagdanjem životu težimo za "onim što je gore", a ne za zemaljskim. Dok razmatramo o Isusu kako za nas umire na križu, po Marijinu zagovoru molimo za one koji žive kao da Boga nema: da se obrate i velikodušno mu se prepuste.

Očenaš, 10 Zdravomarija i Slavaocu

KAJO

Prežalosna kraj križa

Doznala je kad su ga u Getsemaniju uhvatili, kako su ga pred Sinedrijem lažno optuživali, pogrdivali, mučili čitavu noć. Kako su ga užasno bičevali, trnjem okrunili... Ivan nije dopustio da ondje bude nazočna, ali je Ona sve proživljavala. Tek na uskom putu iza obronka brda, čekala ga je s Ivanom. Longin ju je samilosno pogledao. Pružila je ruke prema Sinu, koji joj se približavao. Nije ga mogla ni zagrliti ni poljubiti zbog križa i trnove krune, nego mu je upravljala svoj pogled pun ljubavi i suosjećanja, kao i on prema njoj. Kao kroz krik, nazvao ju je samo: "Mama", a ona: "Sine", izazvavši samilost i kod ratnika (prema opisu Marije Valtorte).

Bila je blizu križa na Kalvariji. Motrila je Sinove muke, udarce čekića, razapinjanje, a najvećma su je udarali u srce prostački govori, vika, izrugivanja, ponižavanje starješina, farizeja, pismoznanaca...

Ne bijaše prostote a da je nisu izrekli, ponižavajući joj Sina gore nego životinju. Sve je to razdiralo Marijino već probodeno srce. Toliko bi se puta srušila da je Ivan nije pridržavao. Molila je za svoga Sina jakost od Oca, znajući da mora do kraja izdržati i prinijeti Ocu svoju žrtvu za spas svijeta, za otkupljenje ljudskog roda. I skupa s njim i ona mora biti suradnica u otkupljenju. Bolne su joj muke, jer ne može

pomoći svome Sinu koji toliko trpi. Ne može mu obrisati znoj s lica, pružiti hladne vode umjesto žuči. Ne može mu iščupati čavle iz ruku i nogu te mu zaviti rane. O koliko je smrti pretrpjela pri njegovu umiranju! A urlici farizeja, njegovih neprijatelja, povećavaju se, osnažuju i razdiru još više Marijino osjećajno srce. Sluša njegove zadnje riječi, Ocu upravljene. Moli oprostjenje za svoje krvnike. I prije negoli će izdahnuti, Majku svoju predaje Ivanu. Čuje i riječi: "Sve je izvršeno", kao i zadnje: "Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj." Glava mu klone, pada na grudi. Prestaje disanje... Izdahnuo je.

Toliki su farizeji uzvikivali da su prokleti... Bio je to strašan prizor.

Marija se približila križu, dok Josip i Nikodem oprezno izvlače čavle i skidaju tijelo. Majka ga primi u svoj naručaj, miluje. Ali pri svjetlosti ugleda otvorene grudi i srce svoga Sina. Tada krikne. Izgleda kao mrtva.

Trebalo je da Majka sudjeluje sa svojim Sinom u djelu otkupljenja. Trebalo je da Marijinoj ljubavi odgovara bol.

Otac je htio da je iskusi i proživi, jer će po njezinoj ulozi suradnice u otkupljenju mnogi biti spašeni.

I naša je uloga pomagati Isusu u djelu otkupljenja, jer smo u otkupiteljsko djelo uključeni po njegovoj žrtvi. Iako smo po svojim snagama nemoćni i nesposobni za trpljenje, snagom Duha Svetoga bit ćemo sposobni. Molimo za jakost i sjećajmo se i naše nacionalne smrtne borbe.

Tolike se duše pred Prijestoljem sada raduju svome mučeništvu!

S. Marija OD PRESV. SRCA

Pismo iz Berlina

”Ja sam u Berlinu. Živim sama. Muž mi je umro prije 5 godina. Zahvaljujem na tvojim riječima. Vidim da imaš dobru vezu s vjerom. I to te sigurno drži. Ja ju nemam. Ono malo što je bilo, izgubila sam poslije smrti svojega muža. Bio je to krasan brak, pun sreće. I sad je kraj, zauvijek. Vjere u Boga nemam. Zavidim svakom tko je ima. Vjera je podrška za cijeli život.”

Pravo si rekla, vjera u Isusa i ljubav prema nebeskoj Majci, to nam je snaga za ovaj i vječni život u koji vjerujemo da će doći.

Draga moja, nismo se vidjele 50 godina poslije srednje škole. Rekla si mi da je slučajnost, da si dobila moje pismo. Znaš, u Boga nema slučajnosti. On je pravi režiser našeg života, samo treba vjerovati da nam vjera uđe u naš život, u tvoje i moje srce. Poslala sam ti elektroničku adresu info@radiomarija.hr na kojoj možeš doznati kako slušati Božju riječ u svom domu, jer će te naša Gospa dovesti k samom Isusu. Budi bez brige i nećeš više biti zavidna onima koji vjere imaju.

A vi, dragi čitatelji, kad pročitate riječi moje prijateljice, ostanite sa mnom u molitvi, da se Majka Božja proslavi u njezinu životu jer teži za mirom, i dragi Bog da dadne pravo svjetlo vjere u njezino srce i svima onima koji nemaju vjere u Božje istine.

Ana VRČEK

Uskrsno jutro

*Uskrsno jutro
suncem obasjano
u mirisu cvijeća
i svečana odjeća,*

*duša laka i čista,
u oku se sreća zrcali,
iskri i blista,
mi slavimo Krista!*

*Iz naših srca punih nade
neka radost zaleluja
u pjesmama Uskrsnog jutra
aleluja, aleluja ...!*

Vinka TOKIĆ BUROLO

Potpuni oprost u Godini vjere

U *Godini vjere* vjernici zagrebačke nadbiskupije mogu dobiti potpuni oprost kad hodočaste u zagrebačku prvostolnicu i u Mariju Bistricu te sudjeluju u nekom liturgijskom slavlju ili se zaustave u sabranosti zaključujući Očenašem, Vjerovanjem, Gospinim litanijama ili svih svetih, zatim na Gospine svetkovine kad sudjeluju u misnom slavlju ili molitvi časoslova, dodajući molitvu Vjerovanja. (SVZN)

Uvredljivi plakati

Sredinom siječnja diljem Zagreba osvanuli su plakati koji najavljuju predstavu *Fine mrtve djevojke*, koji prikazuju dvije porculanske figure bl. Djevice Marije u zagrljaju. Na plakat je reagirala udruga *Vigilare*, a brojni vjernici zatrpali su e-poštu zagrebačkoga kazališta Gavela, tražeći da se uklone plakati koji vrijeđaju osjećaje vjernika. Udruga je od kazališta zahtijevala javnu ispriku svim kršćanima i trenutano uklanjanje plakata, što je i učinjeno na zahtjev gradonačelnika M. Bandića. Neki su branili plakate, a na internetu se našao plakat na kojemu su dvije Gospe prikazane ka muslimanke, na što je reagirala i islamska zajednica u Hrvatskoj. (IKA)

Predstavljeno Djelo Marijino

U Zagrebu je 17. siječnja na tribini predstavljeno Djelo Marijino - pokret fokolara, o kojem je govorila S. Eterović. Nakon filma o djelovanju, iznesena su i svjedočanstva o ekumenskoj zauzetosti. (IKA)

Iz Schönstattske obitelji

U Hrvatskomu schönstattskom svetištu u Maloj Subotici 9. ožujka održat će se nacionalni susret voditelja Hrv. Schönstattske obitelji, 12. svibnja nacionalno hodošašće majki, a 15. lipnja nacionalno hodočašće obitelji. (PS)

ZA DOMOVINU

U svetištu Majke Bože na Kamenitim vratima u Zagrebu svakog petka u 10 sati moli se krunica za hrvatski narod i Domovinu, a posebno za slobodu uhićenih branitelja.

Natječaj za Papa fest

U Solinu će se 6. listopada održati XV. *Papa fest*, za koji je otvoren natječaj za pjesme, koje do 1. svibnja treba prijaviti organizatoru: Župa Gospe od Otoka, don Vinko Sanader, Gospin otok 1, 21210 Solin; tel. 021/210-646). (IKA)

Idući simpozij u Sinju

U Zagrebu je 22. siječnja održana sjednica Hrvatskoga mariološkog instituta Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Nakon što je tajnik T. Filić izvijestio o radu tijekom g. 2012., razgovaralo se o idućemu nacionalnomu mariološkom simpoziju, koji bi se trebao održati u Sinju 20. i 21. rujna 2013. u povodu score 300. obljetnice čudesne pobjede nad Turcima. Fra J. Šimić pripremio je i prijedlog glavne teme *Mariologija u drugoj polovici XX. stoljeća* s prijedlogom općih tema o bl. Djevici Mariji u teološkom kontekstu druge polovice XX. st. kao i tema veza njih uza svetište Gospe Sinjske, prema

kojima pojedinci mogu odrediti i druge teme koje bi obradili i prijavili Tajništvu do kraja veljače. Razgovaralo se i o pripremi za izdavanje zbornika radova s kongresa u Lurdu g. 2008., koji bi trebao skoro ugledati svjetlo dana, kao i kongresa u Rimu 2012. za koji bi radove trebalo predati do Uskrsa. (KJ)

Kod Gospe Brze pomoći

Pod geslom *Nasljedujmo njegovu vjeru*, u svetištu Gospe Brze pomoći u Slavonskom Brodu u kojemu je i kršten, obilježen je 24. siječnja Dan sl. Božjega Josipa Stadlera, 170. obljetnica njegova rođenja i krštenja. Euharistijsko slavlje predvodio je kardinal V. Puljić. U crkvi će biti postavljena spomen-ploča na sl. Božjega i njegovu krštenje u njoj. (BL)

12. Don Bosco festival

U zagrebačkoj crkvi Marije pomoćnice na Knežiji 26. siječnja održan je 12. festival duhovne glazbe *Don Bosco fest 2013*. U ozračju 100. obljetnice dolaska salezijanaca na hrvatsko tolo, predstavljeno je 13 pjesama, a sudjelovalo je više od 150 izvođača. (IKA)

Susret mladih na Cresu

U Cresu je 26. siječnja održan tradicionalni susret mladih krčke biskupije pod geslom *Covječje, ne ljuti se*. Nakon predavanja, radionica i objeda mladi su proveli u igri i susret završili misnim slavljem u crkvi sv. Marije Velike, koje je predvodio biskup V. Župan. (IKA)

Jubilej dubrovačke stolnice

Euharistijskim slavljem koje je 29. siječnja predvodio biskup M. Uzinić proslavljena je u Dubrovniku 300. obljetnica stavljanja katedrale Gospe Velike u liturgijsku uporabu, čime je započela *Godina dubrovačke katedrale*. Tijekom nje bit će održan ciklus predavanja o katedrali za širu publiku, organizirat će

se posjeti za njezino bolje poznavanje, a bit će objavljena i monografija o njoj. Prijašnja je katedrala stradala u potresu g. 1667., a izgradnja nove barokne na istom mjestu trajala je više od 40 godina. Blagoslovio ju je 29. siječnja 1713. nadb. Andrija Roberti. (IKA)

Susret župnih zborova

U župnoj crkvi u Smokvici održan je 31. siječnja susret župnih zborova otoka Korčule pod nazivom *Ususret Kandalori*. Izveli su pjesme kojima i inače obogaćuju liturgijska slavlja u svojim župama. (IKA)

Blagoslovljen Gospin kip

U kapeli sv. Antuna u Čepinu, 31. siječnja župnik A. Cindori blagoslovio je novi kip Gospe Lurdske, čime je započela i devetnica Gospi Lurdskoj. (IKA)

Viteški jubilej

100. obljetnica crkve Gospe Žalosne na Kalvariji u Vitezu bila je povodom da se prošle godine poduzme njezina obnova prema idejnom rješenju R. Vukoje. Obnovljen je tako Gospin kip i stari oltar, nabavljena je nova oltarna slika Uskrnuće, naručeno je 6 vitraja akad. slikara Đ. Sedera, a nove postaje za Križni put u mozaiku izradit će akad. slikarica B. Salavarda. (SR)

Dani pobijenih franjevaca

U crkvi Uznesenja Marijina na Širokom Brijegu od 4. do 7. veljače održani su *III. dani pobijenih hercegovačkih franjevaca* u povodu 68. obljetnice komunističkog ubojstva 66 hercegovačkih franjevaca. Misna slavlja predvodio je i propovijedao fra Z. Linić, a dodijeljene su i nagrade za literarne radove. Ove godine 7. veljače prvi put obilježen je i kao *Dan sjećanja na pobijene franjevece i puk* što ga je proglasila Općina Široki Brijeg. (IKA)

Ambiciozni često glume skromnost,
da ih, pri usponima, ne bi ometali
- neskromni.

Zabranom prosjačenja najneodgovornije se pokušava "riješiti" -
problem siromaštva.

Korumpirani bogataši žive su "vezani" sa -
stricem iz Amerike.

Učenik zvani Škrtac pao je iz matematike,
iako je znao sve operacije osim -
dijeljenja.

Podmetanje leda pod tuđi teret -
rasterećuje dvojicu.

"Bližnji" se ne mogu birati kao što se
biraju prijatelji, jer - to su svi!

Utapanja u moru svakodnevna su
pojava, ali zašto se svjesno utapati
u - alkoholu?

Svi koji vode rat bez obzira na ishod,
konačno dožive - mat.

Ne buši naftu na granicama država,
jer će umjesto nafte - proteći krv.

Kad Strast sklapa brak, čakskom bljesak,
a onda - mrak.

Raskorak između uvjerenja i
ponašanja zamagljuje čovječstvo u
čovjeku.

Vladar koji diskriminira, stvara od
podložnika puzavce ili - junake.

Čemu ratna razaranja, kad razoreno
ponovno - treba zidati?!

Za štošta možemo naći zamjenu, ali
bogatoljublje, čovjekoljublje i domoljublje
moramo - sami ostvariti.

Nada čeka i čeka, ali katkad i ne
dočeka, pa posljednja umre i
nema je tko pokopati.

Junak se postaje u borbi s drugim,
dok se istinsko junaštvo ostvaruje
na - nutarnjim borilištima.

Stanko RADIĆ

- *Zašto toliki kršćani moraju u životu imati
svoje križeve?*

- *Isusa bez križa nema, pa tako ni kršćana!*

TRAŽI SE KUHAR

- Došli dečki u vojsku. Među njima
starješine traže kojega za kuhinju.
Nakon što se javio jedan, upitaju ga:

- Jesi li ikad kuhao?

- Da, više godina!

- U velikim kotlovima?

- Da, u veoma velikim!

- A što ste kuhali?

- Asfalt!

ZEMLJOPIS

Na satu zemljopisa izvodi učitelj Marija,
da na zemljovidu pokaže gdje se nalazi
Amerika.

- Evo je! - pokaže Marijo.

- Idemo dalje, Ivanka, tko je otkrio
Ameriku? - upita učitelj.

- Marijo!

Danica Bartulović - IZABRANE PJESME -

Hrvojka Mihanović Salopek donijela je na 256 stranica izbor iz objavljenih i neobjavljenih pjesama poznate naše pjesnikinje i suradnice. Na početku je predgovor, a na kraju pjesnikinjin životopis s nekolicinom priloga poznatih osoba vezanih uz pjesnikinjin radove. - **Narudžbe:** Ogranak Matice hrvatske Podstrana, 21312 Podstrana.

Dr. Ivan Damiš - MEDIMURSKI SVEĆENICI DJELATNI OD 1900. DO 1945. GODINE -

Na 126 stranica pisac donosi kratki životni put dijecezanskih svećenika koji su potekli iz Međimurja i djelovali od g. 1900. do 1945. i 17 svećenika koji su djelovali od g. 1945. do 2011. - **Narudžbe:** Fra Ivan Damiš, Franjevački trg 8, 42000 Varaždin ili u knjižara Teovizije.

Fra Petar Knežević - GOSPINA PLAČ Ili MUKA GOSPODINA NAŠEGA ISUKRSTA I PLAČ MATERE NJEGOVE -

Jedna od najčitanijih knjižica na hrvatskom jeziku, pisana pučkim stihom, u kojoj je hrvatski katolički puk nalazio duhovnu hranu i motive da bi izdržao u iskušenjima - 10 kn. - **Narudžbe:** "Marija", Trg G. Bulata 3, 21000 Split, tel/faks (021) 348-184.

Petar Lubina - VODIČ MARIJANSKOM HRVATSKOM -

Nakon uvoda o svetištima i hodočašćima, pisac nas vodi kroz 107 marijanskih svetišta, s nadnevcima glavnijih slavlja u njima, a na kraju donosi ukratko obrađene marijanske svetkovine, blagdane i spomendane s kalendarom marijanskih slavlja u hrvatskim marijanskim svetištima - 140 kn. - **Narudžbe:** "Marija", Trg G. Bulata 3, 21000 Split, tel/faks (021) 348-184, e-pošta: petar.lubina@st.f-com.hr

SUSRET - Časopis za promicanje redovničkog života - Br. 1, godina I. -

Novopokrenuto glasilo koje mladima pruža informacije o ljepoti i smislu redovničkom životu, kako danas žive toliko koji su ostavili roditeljski dom i stavili se u službu Bogu živeći u smostanu. U boji, s brojnim fotografijama i svjedočanstvima don Damira Stojčica, s. Editte Majčić... - 10 kn - **Izdavač:** HKVRPP, 10000 Zagreb.

PUT U ŽIVOT - Molitvenik i obrednik - 50 kn.

MALI PUT U ŽIVOT - Obrasci vjere - 6 kn.

P. Lubina - MARIJANSKA HRVATSKA - Gospina svetišta među Hrvatima - Monografija s fotografijama u boji. 608 str. - 450 kn.

P. Lubina - VODIČ MARIJANSKOM HRVATSKOM - Vodič kroz 107 hrvatskih Gospinih svetišta - u boji - 280 str. - 140 kn.

D. Aračić - MARIJA U RANOKRŠĆANSKOJ LITERATURI - 232 str. - 70 kn.

M. Babić - U MARIJINOJ ŠKOLI - S Marijom kroz liturgiju - Misli za homilije - 40 kn.

R. Šutrin - VJERNI DJEVICI SLAVNOJ - Nezaobilazni velikani duha i uma - 30 kn.

J. Šetka - HRVATSKA KRŠĆANSKA TERMINOLOGIJA - Kršćanski termini - 150 kn.

P. Lubina - MARIJA - MAJKA ISUSOVA I NAŠA - Što Crkva vjeruje i uči o Gospi - 40 kn.

P. Lubina - MOJA KRUNICA - Kako moliti krunicu - Kratka povijest i uzorci - 25 kn.

P. Lubina - KRUNICA NAŠIH DANA - Suvremena razmatranja uz molitvu krunice - 40 kn.

P. Lubina - KRUNICA - ŽIVOTNA SUPUTNICA - Uzorci molitve Gospine krunice - 40 kn.

P. Lubina - BOGORODICI DJEVICI - Izabrane marijanske molitve I. tisućljeća - 40 kn.

P. Lubina - MAJCI MILOSRĐA - Izabrane mar. molitve između dvaju raskola - 40 kn.

P. Lubina - POMOĆNICI KRŠĆANA - Izabrane marijanske molitve novijeg doba - 40 kn.

P. Lubina - UZORU NAŠE NADE - Izabrane marijanske molitve našeg doba - 40 kn.

P. Lubina - BLAŽENOM ĆE ME ZVATI - Prikaz najpoznatijih marijanskih molitava - 30 kn.

P. Lubina - STOPAMA NAZARETSKE DJEVICE - Marijanim tragom po Svetoj Zemlji - 50 kn.

M. Kirigin - S MARIJOM KROZ GODINU - Uz marijanske blagdane i krunicu - 30 kn.

A. Bello - MARIJA, ŽENA NAŠIH DANA - 31. suvremeno razmatranje o Gospi - 30 kn.

V. Glibotić - JEKA JEDNOGA VREMENA - Izbor uvodnih članaka iz "Marije" - 40 kn.

R. Tomelić - MOJA DJECA I JA - Crtrice iz života jedne majke i supruge - 40 kn.

J. J. Šimunović - KAKO ŽIVJETI KRŠĆANSKI? - Razmišljanja o kršćanskom životu - 40 kn.

M. Jurišić - CVIJEĆE ZA MARIJU - Jednostavna razmatranja za mjesec svibanj - 30 kn.

M. Jurišić - S MAJKOM MILOSRDNOM - Svibanjska čitanja - Živo, kratko - 25 kn.

Narudžbe: "Marija", Trg G. Bulata 3, 21000 Split, tel. (021) 348-184 ili 340-193.

Mirka Galić, Split: Gospi zahvaljujem na svim milostima i njezinoj ljubavi izručujem sebe i svoje najmilije, uz dar; **Mijo Razum, Sveti Martin pod Okićem:** Nebeskoj Majci pod okrilje stavljam svoju obitelj, uz dar; - **Ruža Budiša, Mississauga:** Majci Mariji hvala na svemu! Nek i dalje bdije nada mnom i svim mojima, uz dar; - **Ivana Matejjak Ž. Damirova, Staševica:** Gospi zahvaljujem na svemu i preporučujem zdravlje svoje obitelji, uz dar; - **Marica Oreški, Kilchberg:** Nebeska Majko, hvala ti za tvoju ljubav! Čuvaj me i dalje u ovoj tuđini, uz dar; - **Ružica Pogarčić, Höckst:** Majko Božja, na svemu ti hvala! Vodi me i čuvaj, uz dar; - **Ana Cvetnić, Marclin:** Majci Božjoj zahvaljujem na svim milostima i pod okrilje stavljam sebe i sve svoje, uz dar; - **Marija Dabelić, Polače:** Hvala ti, Gospe, na svemu! Bdi i dalje nada mnom i svim mojima, uz dar; - **Vedrana Čendo, Staševica:** Gospi zahvaljujem na svemu i njoj preporučujem sve svoje, uz dar; - **Mira Mudri, Zagreb:** Majko Božja, hvala ti na svemu! Bdi i dalje nada mnom i svim mojima, uz dar; - **Angela Ilić, Varaždin:** Gospi Međugorskoj zahvaljujem za ozdravljenje muževa i svoje te u njezine ruke preporučujem i dalje našu obitelj, uz dar; - **Davor Adžić, Tordinci:** Majko Božja, na svemu ti hvala! Čuvaj i brani mene i sve moje mile i drage, uz dar; - **Marija Odobašić, Bučje:** Nebeska Majko, hvala! Čuvaj i brani mene i sve moje najmilije, uz dar; - **Janja Markić, Vinkovci:** Dobra Majko, na svemu ti hvala! Čuvaj mene i sve moje, uz dar; - **Jadranka Musulin Jurina, Staševica:** Nebeskoj Majci zahvaljujem na svemu i preporučujem sebe i sve svoje, uz dar; - **Josip Cikač, Turčin:** Zahvaljujem Majci Božjoj na svim milostima i njoj preporučujem sebe i sve svoje, uz dar; - **Nada Gojčić, Zadar:** Kraljici Mira zahvaljujem na svim milostima i pod okrilje stavljam sve svoje, uz dar; - **Marijana Planinčić, Kutina:** Hvala ti, Majko Božja, na svemu! Čuvaj i brani mene i sve moje, uz dar; - **Zita Matacin, Whyalla:** Majko Božja, hvala ti na tvojoj ljubavi! I dalje prati mene i sve moje, uz dar; - **Danica Musulin Tonkova, Staševica:** Gospi zahvaljujem na svemu i preporučujem sebe i sve svoje, uz dar; - **Anđelka Ivišić, Košute:** Gospe Sinjska, hvala ti na svemu! Čuvaj i dalje mene i sve moje, uz dar; - **Marija Anicker, Njemačka:** Zahvaljujem Gospi Sinjskoj na milostima i pod njezinu zaštitu stavljam sebe i svoju obitelj, uz dar; - **Ljiljana:** Hvala ti, Gospe, na pomoći, u obavljanju svakidašnjeg posla, za zdravlje i snagu koju nam daješ... I dalje nas prati, uz dar; - **Tereza Jadreško, Melković:** Majko Marijo, na svemu ti hvala! Čuvaj i brani mene i sve moje, uz dar; - **Zora Marević Jurina, Staševica:** Nebeskoj Majci zahvaljujem na svemu i preporučujem svoje najmilije, uz dar; - **T.M.T.:** Gospe moja, zahvaljujem ti na dobroti i milostima što si pružila mojoj obitelji. Preporučujem ti svoje najmilije, sestru, kćerku i sebe, da nas svojom majčinskom ljubavlju pratiš, štitiš i čuvaš od svakoga zla, bolesti i nevolje, osobito mene na novom poslu i u novom gradu, uz dar.

MAJKO, I UNAPRIJED IH PRATI!

Spomen na naše drage pokojne
MARTU, ANTU, JOZU, NEDU I MARIJU EREŠ

Mjesto cvijeća na njihove grobove,
šaljemo dar za "Mariju".

Udijeli mi, Gospodine, život vječnit!
Nevenka i Aleksa s obitelji

2. ožujka četiri su godine otkako je Gospodin zauvijek
pozvao k sebi našega dragog

FRANJU KULIČA

S vjerom u uskrsnuće i ponovni susret u vječnosti,
molimo da mu Gospodin bude dobrotiv!

Supruga Ružica s djecom
(Dar za "Mariju")

11. ožujka osam je godina otkako se u "kuću Očevu"
zauvijek preselila naša draga

IKICA MAROVIĆ r. Bučan

U nadi u ponovni susret s tobom, čujemo te u svojim
srcima i za tebe molimo

Iva, Ante, Željka i Zlata s obiteljima
(Dar za "Mariju")

14. ožujka navršavaju se tri godine otkako je Gospodin
sebi zauvijek pozvao našega dragog

MARKA JANČIKIČA

Preporučujemo ga Milosrdnom Ocu!
Vera, Zvonimir, Ana i Vlado
(Dar za "Mariju")

21. ožujka šest je godina otkako se zauvijek Gospodinu
preselila naša draga

MATIJA MAŠA BUSTRUC ud. Joz

Dok ti zahvaljujemo za sve što si za nas učinila,
preporučujemo te milosrdno Božjemu

Sin Ivan i kći Ivka s obiteljima
(Dar za "Mariju")

26. ožujka navršile su se četiri godine otkako se
Gospodinu zauvijek preselilo naš drago

MILAN GUDELJ Jokulović

Neka ti Gospodin bude nagrada za dobrotu i ljubav
koje si prema nama iskazivao!

Tvoji supruga s djecom, braća i sestra s obiteljima
(Dar za "Mariju")

29. ožujka dvije su godine otkako je Gospodin zauvijek
k sebi pozvao našu dragu

IVU MARIJANOVIĆ ĐANUŠU

Gospodin neka te obdari životom vječnit!
Tvoj sin Ante i kćeri č. s. Hozana, Ana, Rosa,

Ivanka i Marija sa svojim obiteljima
(Dar za "Mariju")

In memoriam
+MIJO DAMIŠ

(31. ožujka 1997. - 31. ožujka 2013.)

Do ponovnog susreta, s ljubavlju i zahvalnošću
Tvoji najmiliji
(Dar za "Mariju")

Darovali su i tako omogućili siromašnijima primati "Mariju", po: - 10 kn: **Dragica Sadlo**, Slavonski Brod; **David Džimbeg**, Otok; **Janja Brlečić**, Stari Mikanovci; **Dragica Buljubašić**, Split; - 20 kn: **Ljeka Zalesak**, Koprivnica; **Mira Tamburović**, Makarska; **Marija Kustelega**, Ivanec; **Stjepan Klasić**, Dežanovac; **Vladimira Benčak**, Zagreb; **Marija Dolančić**, Čamagajevci; **Štefica Gluhak**, Sesvete; **Marija Trogrlić ž. Mijina**, Žeževica; - 30 kn: **Smilja Vuko**, Split; **Marija Cindrić**, Osijek; **Anka Benić**, Nevidane; **Snježana Vuksan**, Biograd n/m; **Mirjana Milin**, Zadar; **Štefica Ramov**, Zman; **Sanja Župan Kovačić**, Zagreb; **Mira Vrbanović**, Zagreb; **Jula Strinavić**, Zapolje; **Milena Pavić**, Farkaševac; **Darija Vuković**, Banjice; **Andica Zebić**, Prisoje; **Mira Matoš**, Velika; **Danica Cimerman**, Hlapčina; **Branko Grobenski**, Koprivnica; **Anka Dabo**, Novaljka; **Marija Đukin**, Molve; **Branka Lesandrić**, Katuni; **Vesna Marić**, Tordinci; **Marica Vrbanić**, Gornji Desinec; **Snježana Biočić**, Osijek; **Marko Turić**, Župa; **Anka Majić**, Vojnici; **Štefanija Đuranec**, Varaždin; **Mirjana Očko**, Vrbišnica; **Marija Miklaučić**, Vrbišnica; **Olivera Batinić**, Metković; **Marija Zvonarević**, Stari Mikanovci; **Zdenka Bjelković**, Tribunji; **Mila Grgić**, Makarska; **Mara Brčić**, Kaštel Sućurac; **Katica Mesarić**, Kaštelanec; **Jadranka Marić**, Zagreb; **Suzana Malnar**, Tršće; **Katarina Pavlović**, Nova Kapela; **Marica Rodić**, Jastrebarsko; **Ana Marić**, Tordinci; **Ivka Surjan**, Vela Luka; **Jakica Šarić**, Drage; **Zorka Jurica**, Kruševo; **Andela Sinčić**, Karojba; **Iva Norac Kljajac**, Otok; **Marija Bilokapić**, Udovičići; **Anka Milić**, Šibenik; **Ana Homić**, Molve; **Anka Trogrlić ž. Marinova**, Žeževica; **Branka Borković**, Jastrebarsko; **Amalija Novosel**, Gornji Desinec; **Pavao Jerešić**, Trnovec Bartolovečki; **Vera Grahovec**, Mačkovec; **Željko Mijaković**, Vinkovci; **Marija Katavić**, Slivno; **Filipa Gracin**, Split; **Franciska Bešlijić**, Zaton; **Neda Brečić**, Metković; **Veronika Pivac**, Virgorac; **Ružica Ivanković**, Rovišće; **Jakov Tadić**, Udovičići; **Marića Turina**, Makarska; **Pavao Ivek**, Petrijanec; **Nada Šoša**, Zadar; **Iva Čuklin**, Vojnici; **Lučija Dusević ud. Bože**, Ljubač; **Frano Pupić Bakrač**, Otok; **Vesela Stojić**, Ljubač; **Marija Babajko ž. Antina**, Ist; **Mara Dujmović**, Baška Voda; - 50 kn: **Blaž Žaja**, Vinovac; - 60 kn: **Dominikanski samostan**, Trogir; - 5 USD: **John Hrdi**, Milwaukee.

MARIJA SVIMA OBILNO PLATILA!

Janja Jakšić, Cerna: Majci nebeskoj izručujem sebe i sve svoje, da nad nama bdije, uz dar; - **Vedrana Grgurinović, Staševica**: Preporučujem Gospi zdravlje svoje i svoje obitelji, uz dar; - **Jelenka Martinović, Zagreb**: Gospi dragoj preporučujem sve svoje najmilije, da nas čuva, uz dar; - **Desa Klara Jelaska, Split**: Gospi preporučujem svoju obitelj i za širenje "Marije" šaljem dar; - **Desa Plečaš, Staševica**: Gospi preporučujem zdravlje svoje i svih svojih, uz dar; - **Marica Čima, Clayton South**: Majci Božjoj u ruke izručujem sebe i sve mom srcu drage, da nas čuva, uz dar; - **Ljubica Špičko, Koprivnica**: Majci Božjoj izručujem sebe i svoju obitelj, da nas vodi i čuva, uz dar; - **Marica Jazvac, Bad Homburg**: Dobra Majko, pod okrilje tvoje stavljam sebe i sve svoje, uz dar; - **Tina Dropulić, Staševica**: Preporučujem Gospi zdravlje svoje i svoje obitelji, uz dar; - **Mila Morić, Lincolnwood**: Majko Marijo, tebi preporučujem svoje mile i drage, da nad nama bdiješ, uz dar; - **Mirka Galić, Split**: Gospe moja, pod okrilje tvoje stavljam sebe i sve svoje, uz dar; - **Joško Durmanić, Tirbunj**: Gospe moja, tebi preporučujem sebe i sve svoje, uz dar; - **Andela Dropulić, Staševica**: Gospi preporučujem sebe i zdravlje svoje obitelji, uz dar; - **Slavica Erk, Osijek**: Majko Božja, tebi izručujem sebe i sve svoje, da nas čuvaš, uz dar; - **Ruža Brajdić, Bjelovar**: Dobra Majko, štiti mene i moju obitelj, uz dar; - **Fanika Krulčić, Francuska**: Preporučujem Majci Božjoj sebe, djecu i unučad, kao i sve svoje mile i drage, da nas štiti i zagovara, uz dar; - **Zlata Gnječ, Staševica**: Preporučujem Gospi od Zdravlja sebe i sve svoje najmilije, uz dar; - **Marija Goljak, Klanjec**: Nebeskoj Majci preporučujem sebe i sve svoje, da nas čuva i brani, uz dar; - **Nada Divić, Baška Voda**: Gospi preporučujem sebe i svoje najmilije, uz dar; **Katarina Martinec, Krušjevec**: Majci Božjoj pod okrilje stavljam sebe i svoje mile i drage, uz dar; - **Radenka Dropulić, Staševica**: Gospi preporučujem zdravlje svoje i svojih milih i dragih, uz dar; - **Iva Vasilj, Zagreb**: Nebeskoj majci izručujem pod zaštitu sebe i sve svoje, uz dar; - **Katarina Sekso, Šibenik**: Gospi preporučujem sebe i sve koji su mi srcu bliski, uz dar; - **Antonija Vlahov, Vodice**: Preporučujem Gospi od Oklita sebe i sve svoje, da nas čuva, uz dar.

MAJKO, POSLUŠAJ NAŠE VAPAJE!

MARIJA - vjerski list za Marijine štovatelje

Osnivač i izdavač: Provincijalat Franjevačke provincije presv. Otkupitelja, Split;
Urednik: fra Petar Lubina - Adresa Izdavača, Uredništva i Uprave: Trg Goje Bulata 3, 21000 Split;
tel/faks (021) 348-184 ili tel.: 340-190; e-mail: petar.lubina@st.f-com.hr.

List izlazi svakog mjeseca, osim u kolovozu i rujnu. - Cijena: pojedinačni broj 7 kn; godišnja pretplata 70 kn; za inozemstvo 15 eura ili 18 USD ili odgovarajući iznos u drugoj valuti - običnom poštom. Zračnom poštom:

Amerika i Kanada 25 USD i Australija 35 AUD. Na više od 10 primjeraka, 10 % popusta.

Naš račun: ("Marija" - Split) 2330003-3200726444 poziv na broj 40139576001 Splitska banka, SG Group; devizni račun: SG Splitska banka, 40139576026 EUR; IBAN HR 76 2330 0033 2007 2644 4; SWIFT: SOGE HR 22;

Tisak: "Slobodna Dalmacija print" d.o.o. - Split.

Agica Peroković (19. XI. 2012. u 83. g. - Ivanovci); - **Konrad Milanović-Litre** (+8. XII. 2012. u 82. g. - Zagreb-Otok); - **Ana Jerković**, majka svećenika Josipa (+13. I. 2013. Kralje, Bihać); - **Zvonimir Jažić**, hrvatski branitelj (+15. I. 2012. - Imotski); - **Anđelka Solarić** (+15. I. 2013. - Slavonski Brod); - **Ivanka Hajmler**, majka fra Antunova (+16. I. 2013. u 86. g. - Martin); - **Petar Divić** (+16. I. 2013. - Imotski); - **Nikola Ančić** (+17. I. 2013. u 91. g. - Zagreb, Granešina); - **Slava Vuksan Golubača** (+18. I. 2013. - Kamenmost, Podbablje); - **Zdravko Kežić** (+19. I. 2013. - Staševica); - **Nediljko Patrlj** (+19. I. 2013. - Gornje Podbablje); - **Marija Bojanić r. Kolumbić** (+20. I. 2013. u 78. g. - Hvar); - **Zvonimir Jurišić p. Mate** (+24. I. 2013. u 93. g. - Baška Voda); - **O. Marijan Šegulja**, OFMTor (+25. I. 2013. u 89. g. - Zagreb-Krk); - **Mate Marević** (+25. I. 2013. - Staševica); - **Krešo Gnječ p. Jure** (+26. I. 2013. u 73. g. - Staševica); - **Ivan Mravak** (+27. I. 2013. u 69. g. - Gala); - **Katica Granić Kaja** (+27. I. 2013. u 75. g. - Baška Voda); - **Andrija Dragobratović**, otac don Antin (+28. I. 2013. u 82. g. - Raba); - **Ivan Jažić** (+29. I. 2013. u 91. - Imotski); - **Ante Bojić** (+29. I. 2013. - Prapatnica); - **Ana Milas** (+31. I. 2013. - Zmijavci, Kamenmost); - **Iva Ljubičić Macović** (+1. II. 2013. - Runovići); - **Matija Čondić**, majka č. s. Davorke (+3. II. 2013. u 97. g. - Svib); - **Ivan Ivo Gudelj p. Dane** (+3. II. 2013. u 70. g. - Split); - **Jakov Duran**, brat fra Markov (+4. II. 2013. u 63. g. - Gradac Drniški); - **Šima Bilobrck** (+4. II. 2013. - Bajagić-Obrovac); - **Šime Ramić** (+4. II. 2013. u 76. g. - Split); - **Anđelko Grubišić** (+5. II. 2013. - Tučepi); - **Mate Dadić**, brat č. s. Beate (+5. II. 2013. u 78. g. - Bisko).

OBDARI IH, GOSPODINE, ŽIVOTOM VJEČNIM!

S A D R Ž A J

Crkva ne smije ušutjeti (Urednik)	81
S Marijom po svijetu	82
Sućutna Gospa (Benedikt XVI.)	84
Pramajka vjere (I. Bodrožić)	86
"Relikvije svetog Isusa" (S. Jerčić)	88
Drvice bl. Dj. Marije (M. Crvenka)	90
Napustio karijeru (K. Jolić)	91
Arnald Bonnevalski: Marija u službi otkupljenja (dar-ko)	92
Blažena i još blaženiji (M. Babić)	94
Nova godina po Mariji (A. B. Periša)	96
Preko trnja do zvijezda (D. De Micheli Vitturi)	98
Bl. Djevica Marija - Josipova zaručnica ili žena? (P. Lubina)	100
Vrijeme trpljenja - vrijeme čišćenja (N. Andrić Nevinc)	102
Sveta vjera (R. T)	104
"Čuvaj, Majko, Ti, grad senjski..." (M. Čeperić Biljan)	106
Veronika iz Hitlerova Reicha (M. I. Čagalj)	108
Po križu do sreće (Kajo)	110
Prežalosna kraj križa (S. Marija)	112
Uskrsno jutro (V. Tokić Burolo)	113
Pismo iz Berlina (A. Vrček)	113
Oko Gospe po domovini	114

OVAJ BROJ "MARIJE" POTPISAN JE ZA TISAK 7. VELJAČE 2013.

ZAGREB

Majka Božja Žalosna

U jugozapadnoj zagrebačkoj četvrti Špansko, koja je od g. 1975. samostalna župa, nalazi se župna crkva *Majke Božje Žalosne*. Sa svojim gotovo neproporcionalno visokim tornjem s izduženim križem na njemu po cijeloj visini, postala je znak prepoznavanja toga naselja hrvatske metropole. Iako zaprema 1000 četvornih metara, kraj širina u naselju i još šire ravnice oko njega, stisnuta je u usku ulicu i niotkud se ne može vidjeti u cjelini. Kroz neugledan ulaz kraj tornja, ulazi se u usko predvorje iz kojega je pristup u loše osvijetljenu crkvu. Svjetlo prodire jedino kroz uske visoke rasjekline u zidu, zastrte dosta tamnim vitražima, a unutra je jednostavna i dosta funkcionalna. Prva kršćanska zajednica u Španskom počela se okupljati g. 1975. oko isusovca Ivana Dračka u kućici obitelji Lehpamer, a kardinal Franjo Kuharić (+2002.) službeno je za to područje osnovao župu 25. srpnja 1975. Državnim vlastima otvaranje župe prijavljeno je 2. rujna 1975. Budući da je gradskim planom bilo određeno rušenje kuće u kojoj su se vjernici okupljali, krajem g. 1979. odobrena je lokacija za sadašnju crkvu. Njezina

izgradnja zajedno s pastoralnim centrom započela je pod vodstvom župnika Josipa Bana prema nacrtu ing. Vladimira Balleya i Ivane Petrović. Biskup Đuro Kokša (+1998.) blagoslovio je 20. rujna 1981. gradilište, a podrumski dio centra dovršen je 1984. godine. U njemu se tada počelo održavati bogoslužje, jer je kardinal F. Kuharić želio da ta crkva bude "trajan spomen naših euharistijskih kongresa". Nakon što je crkva stavljena pod krov, on ju je blagoslovio 20. travnja 1986. Zalaganjem župnika Antuna Prpića od g. 1987. uredeni su u njoj ambon s krstionicom, svetohranište, križni put, ispovjedaonica, pjevalište, nabavljene su klupe, elektronske orgulje, razglas i zvona. Na tavanskom dijelu izrađen je stan za pastoralno osoblje. Zajedno s mramornim oltarom, koji je u spomen svoje majke darovao gradišćanski biskup Štefan Laszlo (+1995.), crkvu je posvetio 6. svibnja 1990. kardinal F. Kuharić. U oltar su ugrađene moći sv. Marka Križevčanina, kao znak vjernosti Hrvata Kristu i njegovoj Crkvi. Blagoslovom novog mozaika u oltarnom prostoru, 15. rujna 1995. zaključeno je uređenje crkve. Mozaik s prizorom Isusa razapeta i majke Marije s Ivanom pod križem, rad je Mihaela Štediha, a blagoslovio ga je i ujedno predvodio slavlje 2. desetljeća župe kardinal Franjo Kuharić.

NASLOVNA SLIKA: Gospa Žalosna (Tiziano Vecellio)

SLIKA NA OMOTU: Crkva Gospe Žalosne u Zagrebu - Špansko

